

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

Právní úprava likvidace obchodní společnosti

Bakalářská práce

Legal regulation of liquidation of a commercial company

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Luboš Slavík

AUTOR PRÁCE

Tomáš Roztočil

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že tato bakalářská práce je mým původním autorským dílem, jež jsem vypracoval samostatně. Veškerá literatura a další zdroje, ze kterých jsem čerpal, jsou v této práci řádně citovány a uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 23. 8. 2024

Tomáš Roztočil

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá právní úpravou likvidace obchodní společnosti. Ve stati práce jsou postupně ve vzájemné logické, potažmo zpravidla i chronologické, návaznosti vymezeny stěžejní body procesu likvidace v širším kontextu zrušení a zániku obchodní společnosti. V tomto smyslu je tak v práci pojednáno o genezi v současnosti účinné právní úpravy, dále je proces likvidace teoreticky vymezen, a to včetně funkce likvidátora a jeho agendy. Cílem práce je na podkladě nezbytného teoretického základu poukázat na vybraná hmotněprávní i procesní úskalí a interpretační nejasnosti procesu likvidace, tyto kriticky analyzovat a konfrontovat s tezemi vymezenými relevantní judikaturou, odbornou literaturou a dalšími prameny.

KLÍČOVÁ SLOVA

likvidace * likvidátor * obchodní společnost * zrušení obchodní společnosti *
likvidační podstata * likvidační zůstatek

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the legal regulation of liquidation of a commercial company. In the broader context of winding up and dissolution of a commercial company, the key points of the liquidation process are defined in logical and chronological order. In accordance with that, the thesis contains a part explaining the genesis of the currently effective legal regulation and the liquidation process is theoretically defined, including the function of the liquidator and his agenda. On the basis of the necessary theory, the aim of the thesis is to point out selected substantive and procedural pitfalls and interpretative ambiguities of the liquidation process, to critically analyse and confront them with the theses defined by the relevant judicial decisions, monographies and other sources.

KEY WORDS

liquidation * liquidator * commercial company * dissolution of commercial company
* liquidation estate * liquidation surplus

Poděkování

Na tomto místě děkuji Mgr. Luboši Slavíkovi za jeho rady, připomínky a odborné vedení této práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Geneze relevantní právní úpravy a pramenů.....	10
	2.1 Právní úprava před NOZ.....	10
	2.2 Právní úprava po NOZ.....	11
3	Teoretické vymezení likvidace.....	15
	3.1 Likvidace jako pojem.....	15
	3.2 Likvidace jako institut práva.....	15
4	Likvidátor.....	17
	4.1 Vymezení funkce, působnosti a odpovědnosti.....	17
	4.2 Vznik funkce.....	20
	4.2.1 Předpoklady k výkonu funkce.....	20
	4.2.2 Povolání do funkce.....	22
	4.2.3 Jmenování soudem.....	24
	4.3 Odměna z výkonu funkce plynoucí.....	26
	4.4 Zánik funkce.....	30
5	Postup před zahájením likvidace.....	34
	5.1 Zrušení obchodní společnosti.....	34
	5.1.1 Dobrovolné zrušení.....	35
	5.1.2 Nucené zrušení.....	37
	5.1.3 Neplatnost obchodní společnosti.....	39
6	Průběh likvidace obchodní společnosti.....	41
	6.1 Postup před vypořádáním likvidační podstaty.....	41
	6.2 Vypořádání likvidační podstaty a vyrovnání dluhů věřitelům.....	45

6.3	Naložení s likvidačním zůstatkem.....	47
6.4	Postup po naložení s likvidačním zůstatkem.....	49
7	Závěr.....	52
8	Seznam použitých zdrojů.....	55
8.1	Monografie.....	55
8.2	Odborné články.....	56
8.3.	Právní předpisy.....	56
8.4.	Soudní rozhodnutí.....	57
8.5	Elektronické zdroje.....	58

1 Úvod

Předmětem této bakalářské práce je pojednání stran institutu likvidace se zaměřením na obchodní společnosti. Likvidaci lze označit za multidisciplinární, zejména pak socio-ekonomicko-právní, jev a stěžejní, právem předvídaný, komplementární proces mezi zrušením a zánikem společnosti, jakožto jejich statusových věcí za doby její existence. Určena je pak především společnostem, které disponují dostatkem majetku k vypořádání svých závazků vůči věřitelům¹ a zajišťuje ochranu zájmů jak právě těchto věřitelů, tak i společníků.²

Tato práce si pak klade za cíl pojednat především o právních aspektech likvidace; za tímto účelem bude vymezena nejen platná a účinná právní úprava vztahující se k tomuto institutu, nýbrž i právní úprava historická, zasazena se současnou do kontextu a srovnání. Od účinnosti nejzásadnějších právních předpisů rekodifikace českého soukromého práva uběhlo již více než deset let; za tuto dobu v novém soukromoprávním prostředí již soudy judikovaly mnohé výkladové nejasnosti a vymezily mnohé ustálené praxe a rovněž zákonodárce příslušnou legislativu tam, kde to považoval za nezbytné a účelné, novelizoval či jinak upravil. Ambicí této práce je reflektovat na současném právním stavu a vývoji, který k němu vedl, institut likvidace, včetně jeho vymezení vůči institutům s ním úzce souvisejících,³ a vzniklou analýzu podepřít ve světle relevantních judikátů, pozitivního primárního i sekundárního práva a odborných monografií či článků. Z pro tuto práci nejpodstatnějších zdrojů na tomto místě uvádím publikaci L. Joskové a kol.⁴ a příslušné komentáře k zákonům od J. Petrova a kol.⁵, respektive I. Štenglové a kol.⁶

Z metodologického hlediska se jakožto nejvhodnější postupy k dosažení shora uvedených záměrů jeví metody komparace a deskripce, dále pak metody

¹ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 1–2.

² *Ibid.*, s. 2–4.

³ Např. institut insolvence, funkce likvidátora

⁴ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022.

⁵ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020.

analytického charakteru a příslušné formy logického a interpretačního výkladu, z nich zejména indukce, dedukce a analogie. Strukturálně je pak práce koncipována takovým způsobem, aby především odpovídala jak chronologii procesu likvidace a svému místu v celém procesu zanikání obchodní společnosti, tak i uspořádání zákona stran příslušné relevantní úpravy. Pro první část práce je zcela nezbytné předložit koherentní teoretický základ pokrývající nejpodstatnější rysy a východiska likvidace; na tomto základě poté v druhé části bude o likvidaci pojednáno z praktičtějšího hlediska poukazováním na potenciální hmotněprávní i procesní úskalí. Pro přehlednost a terminologickou přesnost práce považuji na tomto místě za příhodné stanovit, že tam, kde je to možné a účelné, užívá tato práce právní pojmy označující jednotlivé typy právnických osob *sensu stricto*.⁷

Objektivním přínosem a rovněž subjektivním důvodem pro zpracování práce právě na toto téma je skutečnost, že likvidace, ač typicky občanskoprávní institut, má nezanedbatelný přesah i do práva veřejného a mimo jiné právě tato mezioborovost a modulárnost z ní dělá mimořádně komplexní právní institut, kterému je třeba věnovat pomyslný vědecký prostor.

⁷ Podrobněji viz kapitola 3 této práce.

2 Geneze relevantní právní úpravy a pramenů

Cílem následující kapitoly je zmapovat právní úpravu a prameny soukromého a obchodního práva v širším kontextu institutu likvidace obchodní společnosti. V této souvislosti pak považuji za přínosné nastínit i relevantní právní úpravu a prameny, které ač v současné době již neplatné, vypovídají o genezi právní úpravy současné a umožňují ji zasadit do historických, vývojových a okrajově i politických souvislostí a právní kontinuity. Jakožto s pomyslným zlomovým bodem tuzemské právní úpravy pro účely této kapitoly budu pracovat se zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“).

2.1 Právní úprava před NOZ

Pro účely této práce za relevantní právní úpravu, ze které ostatně ta v současnosti platná a účinná bezprostředně vyvěrá, považuji zákony přijaté po politickém převratu v roce 1989 v souvislosti s přechodem z centrálně plánovaného hospodářství na hospodářství tržní. Předchozí období, vymezené komunistickým převratem v roce 1948 až do výše uvedené sametové revoluce, lze z hlediska soukromého práva označit za úpadkové. Důvodová zpráva k NOZ k tomuto výstižně cituje poválečného předsedu vlády Československa Zdeňka Fierlingera: *„Základem socialistického občanského práva musí být zásada veřejnoprávní, musí jí být dána možnost státu zasahovat do soukromých smluv a podřídit je zájmům celku.“*⁸ Institut likvidace, zavedený do československého právního řádu tzv. recepční normou⁹ z roku 1918, která do našeho právního řádu přešla mimo jiné zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný obchodní zákoník (dále jen „ADHGB“) a císařský patent č. 946/1811 ř. z., všeobecný zákoník občanský (dále jen „ABGB“)¹⁰, se pro účely realizace socialistických právních a hospodářských cílů stal obsoletním a účinností tzv. středního občanského zákoníku¹¹, který zrušil ABGB i ADHGB, byl z právního řádu de facto vypuštěn. Tímto byla v tuzemském právním řádu zpřetrhána kontinuita nejen ve vývoji institutu likvidace, nýbrž i

⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online] [cit. 17. 8. 2024]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

⁹ Zákon. č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

¹⁰ v části páté „o likvidaci společnosti“

¹¹ Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník

celého soukromého práva, ačkoli NOZ se k tradicím a hodnotám rakouského a prvorepublikového práva opětovně otevřeně vrátil.¹²

Po převratu v roce 1989 bylo evidentní, že v té době platný občanský zákoník¹³ neodpovídá novým společenským, ekonomickým a politickým podmínkám i potřebám a vyvstala tak nutnost jeho novelizace¹⁴. Dále bylo třeba rekodifikovat zcela nevyhovující oblast obchodního práva, jejímž stěžejním předpisem byl hospodářský zákoník č. 109/1964 Sb.; tento byl nahrazen zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „ObchZ“) a příslušným derogačním ustanovením¹⁵ v něm zrušen. Tento nezbytný, do jisté míry provizorní, legislativní zásah na poli soukromého práva umožnil pomyslné oživení institutu likvidace; ObchZ vymezil její obecnou úpravu v § 70 a násl., jakožto i některá specifika likvidace ve vztahu k jednotlivým právním formám obchodních společností. Určitou porodní bolestí tohoto legislativního přechodu byla částečná duplicita a roztříštěnost právní úpravy; OZ a ObchZ se v některých částech překrývaly, což mohlo působit interpretační problémy,¹⁶ a to i přesto, že OZ byl ve vztahu k ObchZ v postavení *lex generalis*. Co se likvidace týče, její obecná úprava v ObchZ byla použitelná přiměřeně na všechny typy právnických osob, nikoliv pouze na obchodní společnosti. Následná novelizace ObchZ¹⁷, mimo jiné i na podkladě potřeb, které postupně vyplynuly z praxe, právní úpravu institutu likvidace zpreciznila a odstranila některé interpretační pochybnosti a hmotněprávní i procesní vakuu.

2.2 Právní úprava po NOZ

K 1. 1. 2014 nabyly účinnosti, jakožto nosná součást rekodifikace soukromého práva, dva zcela zásadní právní předpisy: NOZ a zákon č. 90/2012

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online] [cit. 17. 8. 2024]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

¹³ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“)

¹⁴ Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník

¹⁵ § 772 bod 3 ObchZ

¹⁶ Zejména v části III. OZ

¹⁷ Zákon č. 370/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Sb., Zákon o obchodních společnostech a družstvech (dále jen „ZOK“); první jmenovaný zákon přitom ve svých derogačních ustanoveních zrušil ObchZ a OZ.

Změnou oproti koncepci předchozí právní úpravy v oblasti likvidace bylo přesunutí její obecné úpravy z ObchZ do NOZ; tedy ze zákona vystupujícího v postavení *lex specialis* do zákona vystupujícího v postavení *lex generalis*. Důvodová zpráva k NOZ k této skutečnosti uvádí, že zákonodárce z ObchZ převzal do NOZ vybraná ustanovení nejen o likvidaci a tyto zobecnil, aby bylo možné je použít na všechny formy právnických osob.¹⁸ Toto se z mého pohledu jeví jako strukturálně vhodnější a logičtější řešení, jelikož NOZ vystupuje jakožto zastřešující a univerzálně subsidiární předpis celého soukromého práva a jako takový by měl jednotlivé instituty v obecné rovině upravovat právě on, přičemž různá speciální ustanovení, týkající se kupříkladu specifik ve vztahu k jednotlivým formám právnických osob, přehledně upraví další zákony dle své působnosti. Tento přístup ve svém důsledku omezuje i duplicitu právní úpravy, jakožto nežádoucí legislativní jev.¹⁹

Institut likvidace obecně pro veškeré právnické osoby upravuje NOZ v § 187 a násl., přičemž v logické struktuře NOZ předchází samotné obecné vymezení právnických osob v § 118 a násl. – zde jsou vymezeny některé statusové věci, ustanovení a vznik právnické osoby, firma, sídlo, teleologie apod., přičemž § 168 a násl. upraví zrušení právnické osoby a § 185 a násl. její zánik, jakožto instituty bezprostředně předcházející a navazující na proces likvidace.

S ohledem na zaměření této práce je třeba zmínit i příslušná ustanovení ZOK, dotýkající se likvidace. V hlavě I. ZOK je upraven v § 37 a násl. podíl na likvidačním zůstatku a dále v § 93 a násl. vymezeno zrušení obchodní korporace ze strany soudu v taxativně vymezených případech; v hlavě II. ZOK potom upraví některá specifika likvidace v kontextu jednotlivých právních forem obchodních

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online] [cit. 17. 8. 2024]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>

¹⁹ HAVEL, Bohumil a Kateřina SMOLÍKOVÁ. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 17–19.

společností, přičemž např. likvidaci akciové společnosti věnuje zákonodárce celý díl 7 hlavy II. v § 549 a násl.

S účetním a daňovým aspektem institutu likvidace dále úzce souvisí zejména zákony č. 280/2009 Sb., daňový řád a č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen „ÚČZ“), marginálně i např. zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Odlišnosti procesu likvidace ve vztahu k některým konkrétním subjektům, které pro svůj veřejnoprávní přesah nejsou upraveny v ZOK, nýbrž ve speciálních zákonech, upraví přímo ten který příslušný zákon - příkladem uveďme zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách nebo zákon č. 240/2013, o investičních společnostech a investičních fondech. S likvidací dále nepřímou souvisí právní instituty insolvence, jež je upravena zejména v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (dále jen „InsZ“) a přeměny, pro níž je stěžejním zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev. Na tomto místě považuji za vhodné zmínit, že ačkoli jak přeměna obchodní korporace v režimu shora uvedeného zákona, tak existence právní skutečnosti²⁰, jež odůvodňuje postup dle InsZ, u daného subjektu vylučuje *ex lege* souběžný průběh procesu likvidace; právě pro tuto kontravalenci je nicméně důležité jak v hmotněprávní, tak i v procesní rovině precizně upravit vzájemné vztahy těchto pro postavení dané právnické osoby zcela zásadních institutů a vymezit je vůči sobě navzájem. Z trestněprávního hlediska, zejména pak v kontextu trestu zrušení právnické osoby²¹, je určujícím zákon č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „TOPO“).

Poměrně atypicky pro soukromé právo jsou normy, jež upravují institut likvidace, spíše kogentního charakteru, zejména z důvodu ochrany zájmů a práv třetích osob; adresátům takových norem s přesahem do těchto zájmů a práv proto není umožněno se od nich projevem své vůle odchylovat, a to ani formou

²⁰ zejména úpadku

²¹ Srov. §16 odst. 4 TOPO.

smluvního ujednání, ať již na počátku, či v průběhu existence dané právnické osoby.²²

²² JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 5.

3 Teoretické vymezení likvidace

Tato kapitola se zaměří na likvidaci z hlediska pojmového, a to jak v rovině jazykové, zejména sémantické a etymologické, tak v rovině právní. Díky vymezení teoretických základů bude v druhé části práce možné o likvidaci pojednat z více praktického hlediska. Jak již bylo nastíněno v úvodní části, tato práce pracuje s terminologií jednotlivých typů právnických osob v úzkém slova smyslu; je-li tedy kdekoliv v textu této práce užito pojmu „obchodní společnost“ (či jen „společnost“), jedná se *sensu stricto* o ty formy obchodních korporací, které takto explicitně nazve a taxativně vymezí ZOK.²³ Ve stejném restriktivním duchu je užíváno pojmu „právnická osoba“, používaný zejména v terminologii obecné části NOZ²⁴ a „obchodní korporace“.²⁵

3.1 Likvidace jako pojem

Likvidace je pojmem interdisciplinárním a jeho výklad je proto třeba posuzovat vždy s ohledem na kontext, ve kterém je užíván. Z hlediska lingvistického lze v souladu se slovníkovou definicí uvést, že etymologicky pochází slovo „likvidace“ z latiny, konkrétně z latinského výrazu „liquere“, jehož význam je v užším slova smyslu „být tekutým/likvidním“, v širším, odvozenějším slova smyslu poté „vyřešit, vyjasnit, vyřídit“ či rovněž „skončit, zrušit, odstranit“.²⁶

3.2 Likvidace jako institut práva

V kontextu práva a jurisprudence je důležité zdůraznit, že český právní řád legální definici právního pojmu likvidace neobsahuje. V právní úpravě je vymezena pouze nepřímo, a to teleologicky; je definována svým zaměřením a účelem.²⁷ V obecné rovině neexistuje ani ustálený doktrinární výklad pojmu. Z hlediska relevantní monografie lze likvidaci obecně definovat jakožto právem

²³ § 1 odst. 1 ZOK

²⁴ § 118 a násl. NOZ

²⁵ Ergo společnosti i družstva v režimu ZOK.

²⁶ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 267–268.

²⁷ § 187 odst. 1 NOZ

předvídaný způsob mimosoudního vypořádání majetkových poměrů právnické osoby následující jejímu zrušení a přecházející jejímu zániku.²⁸

Likvidace je, nestanoví-li v zákon v daném případě jinak, mandatorní, zákonem stanovenou součástí komplementárního procesu zrušení a zániku obchodní společnosti; je charakterizována mimosoudním vypořádáním obchodních, podnikatelských, pracovněprávních a hospodářských obligací a vztahů, to vše za účelem umožnění zániku společnosti po jejím zrušení.²⁹ Taxativně jsou důvody ke zrušení pro obchodní společnosti vymezeny subsidiárně v § 168 a násl. NOZ. Ve všech těchto případech právní úprava předvídá provedení likvidace ve smyslu § 169 a násl. NOZ, s výjimkami stanovenými jednak přímo formulací § 169 odst. 1 NOZ³⁰ a dále v § 173 NOZ, který jakožto důvody pro neprovedení likvidace stanoví zrušení právnické osoby přeměnou³¹ či osvědčením jejího úpadku.

²⁸ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 267–269.

²⁹ POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 205–206.

³⁰ „Po zrušení právnické osoby se vyžaduje její likvidace, ledaže celé její jmění nabývá právní nástupce, nebo stanoví-li zákon jinak.“

³¹ Zde jde o formu univerzálního právního nástupnictví.

4 Likvidátor

4.1 Vymezení funkce, působnosti a odpovědnosti

Funkce likvidátora je pro zdárné provedení parciálního procesu likvidace, a v širším slova smyslu procesu zrušení a zániku obchodní společnosti, zcela klíčová. Jak již bylo zmíněno výše, likvidace společnosti je definována zejména svým účelem a zaměřením a v tomto teleologickém slova smyslu je i funkce likvidátora funkcí *ad hoc*, charakterizovanou právě svým účelem a jeho naplněním. Působnost likvidátora definuje především NOZ ve své obecné části v § 188 a násl.

Způsobilou k výkonu funkce likvidátora je *ex lege*³² každá osoba nadaná způsobilostí být členem statutárního orgánu společnosti; likvidátor ostatně povoláním do funkce *de facto* nabývá působnosti, a současně s tím i odpovědnosti, člena statutárního orgánu.³³ Jedná se o určitý právní konstrukt, jehož prostřednictvím právo propůjčuje povolanému likvidátorovi působnost statutárního orgánu společnosti k umožnění naplnění účelu likvidace; ostatní orgány společnosti likvidátor nenahrazuje, nýbrž k nim přistupuje jakožto orgán *sui generis*.³⁴ Toto tvrzení lze analogicky podepřít mimo jiné z ustanovení § 189 odst. 2 NOZ, který pro případ, kdy není likvidátor do své funkce povolán, přestože je obchodní společnost v likvidaci, *in fine* stanoví, že jeho působnost vykonávají všichni členové statutárního orgánu této společnosti. Způsobilost, respektive překážky k výkonu funkce člena orgánu společnosti, dále vymezí především ZOK.³⁵

Co do působnosti likvidátor povoláním do funkce získává v souladu s nabytou působností člena statutárního orgánu oprávnění zastupovat společnost ve všech jejích záležitostech s generálním korektivem v podobě § 188 ve spojení s § 196 NOZ, který se uplatní *erga omnes* a od okamžiku, kdy je jednající osobě znám vstup společnosti do likvidace, včetně situací, kdy se taková osoba o

³² § 189 odst. 1 NOZ

³³ § 193 NOZ

³⁴ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 106.

³⁵ Viz podkapitola 4.2.1.

likvidaci dozvědět měla a mohla,³⁶ stanoví zákaz právního jednání za likvidovanou společnost mimo vymezený rozsah kogentně vymezený povahou a cíli likvidace.³⁷ Tyto jsou pak v NOZ vymezeny jakožto „vypořádání majetku zrušené právnické osoby (likvidační podstaty), vyrovnání dluhů právnické osoby věřitelům a naložení s čistým majetkovým zůstatkem, jenž vyplýne z likvidace (s likvidačním zůstatkem) podle zákona.“³⁸

Co do odpovědnosti odpovídá likvidátor v souladu s ustanovením § 193 NOZ za řádný výkon své funkce stejně jako člen statutárního orgánu. Určujícím standardem pro konstrukci odpovědnosti z výkonu funkce člena voleného orgánu právnické osoby je tzv. péče řádného hospodáře. Ta je definována v § 159 odst. 1 NOZ.³⁹ Z uvedené citace lze vyvodit, že standard péče řádného hospodáře tvoří tři základní složky, a to povinnost jednat informovaně, pečlivě a loajálně; s nezbytnou loajalitou v režimu péče řádného hospodáře přitom jedná člen voleného orgánu vždy, upřednostňuje-li zájmy právnické osoby před zájmy vlastními, potažmo zájmy osob jemu blízkých.⁴⁰ Ostatní složky péče řádného hospodáře lze zasadit do souvislosti s § 51 odst. 1 ZOK, který stanoví následující: „*Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.*“⁴¹ Uvedená citace formuje tzv. pravidlo podnikatelského úsudku, které lze považovat za jistý materiální korektiv poměrně rigorózního principu péče řádného hospodáře.⁴² Ve vztahu k funkci likvidátora je nicméně třeba uvést, že pravidlo podnikatelského úsudku je použitelné výhradně na rozhodování podnikatelského charakteru.⁴³ Opodstatněním je skutečnost, že

³⁶ Zpravidla dle zápisu v příslušném veřejném rejstříku či oznámení v obchodním věstníku.

³⁷ § 196 odst. 1 NOZ

³⁸ § 187 odst. 7 NOZ

³⁹ „*Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.*“

⁴⁰ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1484–1485.

⁴¹ § 51 odst. 1 ZOK

⁴² HAVEL, Bohumil a Kateřina SMOLÍKOVÁ. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 18–20.

⁴³ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 166.

rozhodování stran podnikání v sobě inherentně zahrnuje určitou míru podnikatelského rizika; jinými slovy ani rozhodnutí přijaté členem voleného orgánu v souladu se standardem péče řádného hospodáře nemusí přinést kýžené výsledky. Za takových okolností, bez existence korektivu ve formě pravidla podnikatelského úsudku, by ovšem zřejmě jen málokterý člen voleného orgánu podnikatelská rozhodnutí přijímal, jelikož by se tím vystavoval nebezpečí vzniku osobní odpovědnosti za potenciální újmu způsobenou takovým rozhodnutím. Proto zákonodárce tyto osoby při přijímání podnikatelských rozhodnutí přiměřeně chrání a pravidlem podnikatelského rozhodnutí jim poskytuje tzv. bezpečný přístav.⁴⁴ Člen voleného orgánu je tak při přijímání podnikatelských rozhodnutí odpovědný za subjektivní stránku svého úsudku, jež musí naplnit složky péče řádného hospodáře, respektive pravidla podnikatelského úsudku, nikoliv však za objektivní výsledek, který z jeho rozhodnutí vyplynul. Na základě shora uvedeného se domnívám, že pravidlo podnikatelského úsudku se, až na výjimky⁴⁵, na rozhodování likvidátora neaplikuje. Ačkoli odborná literatura není co do definice pojmu podnikatelské rozhodnutí jednotná, lze konstatovat, že likvidátor nejedná, potažmo nerozhoduje, za účelem dosažení zisku, nýbrž za účelem dle § 187 odst. 1 NOZ. Z tohoto lze vyvodit, že na rozhodování likvidátora se ve většině případů aplikuje pouze standard péče řádného hospodáře, který je nicméně založen rovněž na subjektivním procesu rozhodování a naplnění všech příslušných složek, nikoliv na odpovědnosti za objektivní výsledek.

NOZ nicméně žádné podrobnější vymezení složek pečlivosti a informovanosti neobsahuje; analogicky lze tedy pravidlo podnikatelského úsudku vztáhnout i na členy volených orgánů právnických osob odlišných od obchodních korporací, neodporuje-li to jejich povaze.⁴⁶ Pro posouzení naplnění limitů péče řádného hospodáře je, zejména v případech přijímání podnikatelských rozhodnutí, výkladově určující § 52 ZOK, který jednak zakotví určitou standardizaci míry péče tím, že v konkrétních případech přihlédně a porovná s péčí, kterou by v obdobné

⁴⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 166.

⁴⁵ Viz kapitola 6.2 této práce.

⁴⁶ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1484–1485.

situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení, a rovněž pro případ soudního sporu stran odpovědnosti z porušení povinnosti při výkonu funkce člena voleného orgánu zatíží důkazním břemenem tohoto člena orgánu, nerozhodne-li soud s přihlédnutím k okolnostem daného případu jinak.⁴⁷ Likvidátor má dle § 54 ZOK rovněž povinnost informovat příslušný orgán společnosti o tom, že může dojít ke střetu jeho zájmů se zájmy obchodní společnosti, a to bez zbytečného odkladu ihned, jakmile se o takové skutečnosti dozví.

Pro případ porušení povinností, plynoucích z výkonu funkce člena voleného orgánu, takovým způsobem, že dojde k excesu standardu péče řádného hospodáře vznikne mezi likvidátorem, jakožto povinnou osobou, a obchodní společnosti obligační vztah spočívající v povinnosti povinné osoby vydat prospěch, který v souvislosti s protiprávním jednáním získala, případně, není-li vydání prospěchu možné, nahradit jej v penězích, a nahradit újmu vzešlou z porušení povinnosti.⁴⁸ Tuto újmu lze poté vypořádat smluvně,⁴⁹ se souhlasem dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků, v ostatních případech pak uplatněním nároku soudní cestou. Nenahradí-li povinná osoba, v tomto případě likvidátor, obchodní společnosti újmu vzniklou shora uvedeným způsobem, ručí za závazky společnosti, které vůči ní nelze uspokojit, jejím věřitelům, a to v rozsahu újmy, jaká nebyla likvidátorem vůči společnosti nahrazena, ačkoli měl k tomu povinnost.⁵⁰

4.2 Vznik funkce

4.2.1 Předpoklady k výkonu funkce

Jak již bylo řečeno výše, základní podmínkou dle § 189 odst. 1 NOZ k výkonu funkce likvidátora je skutečnost, že je daná osoba způsobilá být členem

⁴⁷ § 52 odst. 1, 2 ZOK

⁴⁸ § 53 odst. 1 ZOK, v obecné rovině pak § 2894 a násl. NOZ

⁴⁹ § 53 odst. 3 ZOK

⁵⁰ § 159 odst. 3 NOZ

statutárního orgánu. Co se právní formy týče, likvidátorem může být dle NOZ⁵¹ jak plně svéprávná osoba fyzická, tak i právnická.⁵² § 190 NOZ poté explicitně připustí, že likvidátorů k likvidaci jedné právnické osoby může být povoláno i více, přičemž v takovém případě tvoří kolektivní orgán. Dle § 159 odst. 2 NOZ vykonává likvidátor jakožto člen voleného orgánu svoji funkci osobně; zmocnění jiné osoby připadá v úvahu pouze pro jednotlivé dílčí úkony, nikoliv pro výkon funkce jako celek.

Na likvidátora obchodní korporace jsou dále požadavky stanoveny v § 46 ZOK; v prvním odstavci tohoto ustanovení jsou vymezeny překážky k výkonu funkce člena voleného orgánu. Tuto funkci nemohou vykonávat osoby, u kterých nastala skutečnost, jež je překážkou v provozování živnosti ve smyslu § 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen „ŽivZ“); rovněž pak osoby, které nejsou ve smyslu ŽivZ bezúhonné. Dále nesmí takovou funkci vykonávat osoby, která byly pravomocně odsouzeny za spáchání taxativně vyjmenovaných trestných činů, zejména majetkového a hospodářského charakteru, nenastala-li ovšem skutečnost, pro kterou se na danou osobu hledí, jako by nebyla odsouzena (nejčastěji institut zahlazení odsouzení). Překážkou dle prvního odstavce § 46 ZOK je rovněž rozhodnutí o prohlášení konkursu na majetek osoby, a to až do okamžiku zrušení konkursu. Druhý odstavec téhož ustanovení poté upraví informační povinnost likvidátora vůči zakladatelům či samotné obchodní korporaci; jejím obsahem jsou informace stran nezpůsobilosti k výkonu funkce, existence skutečností, které by mohly vést ke ztrátě způsobilosti a skutečnosti, zda ohledně majetku likvidátora či právnické osoby, ve které jako člen voleného orgánu působí či v posledních 3 letech působil, bylo vedeno insolvenční řízení. Tuto informační povinnost má likvidátor po celou dobu výkonu své funkce.⁵³ Některé další překážky k výkonu funkce představuje § 63 a násl. ZOK, který stanoví, že soud může i bez návrhu vyloučit osobu z výkonu funkce člena statutárního orgánu, a to až na dobu 3 let od právní moci takového rozhodnutí. V takovém případě poté osoba, již se rozhodnutí soudu o vyloučení člena statutárního orgánu týká, nemůže vykonávat po dobu stanovenou v rozhodnutí působnost člena

⁵¹ ObchZ připouštěl výhradně osobu fyzickou.

⁵² § 152 odst. 2 NOZ

⁵³ § 46 odst. 2, 3 ZOK

statutárního orgánu v jakékoliv obchodní korporaci. Důvodem pro takové rozhodnutí může být dle zákona opakované a závažné porušování povinností péče řádného hospodáře a skutečnost, že člen přispěl porušením svých povinností k úpadku společnosti.⁵⁴ Pokud by osoba pravomocný zákaz výkonu funkce člena statutárního orgánu porušila, ručila by za splnění veškerých povinností obchodní korporace, které vznikly po dobu faktického výkonu funkce člena statutárního orgán přes tento zákaz.⁵⁵

4.2.2 Povolání do funkce

Likvidátora do funkce v souladu s dikcí § 189 odst. 1 NOZ povolá příslušný orgán právnické osoby při vstupu do likvidace. V obecné rovině platí, že je-li likvidace dobrovolná jde o příslušný orgán společnosti a je-li nucená, pak je jím soud.⁵⁶ Ve vztahu k obchodním společnostem jsou příslušné orgány k povolání likvidátora rozdílné dle jejich právní formy.

U veřejné obchodní společnosti v režimu § 95 a násl. ZOK standardně likvidátora vyberou všichni společníci ve smyslu § 105 ZOK; společenská smlouva nicméně může poměry hlasování nutné k přijetí rozhodnutí ve věcech společnosti upravit i jinak, stejně tak může upravit složení statutárního orgánu ve smyslu § 106 odst. 1 ZOK a svěřit rozhodnutí o výběru likvidátora do jeho působnosti.⁵⁷ V případě komanditní společnosti se dle § 119 ZOK užijí přiměřeně, tam kde je to možné, ustanovení ZOK o veřejné obchodní společnosti. Mlčí-li společenská smlouva, likvidátora i v tomto případě vyberou všichni společníci, jakožto nejvyšší orgán společnosti, pouze s tím rozdílem, že komanditisté a komplementáři hlasují zvlášť;⁵⁸ společenská smlouva nicméně může tuto působnost svěřit do rukou statutárního orgánu, což jsou v tomto případě všichni, případě jen určení, komplementáři.

⁵⁴ § 63 odst. 1, 2 ZOK

⁵⁵ § 65 ZOK

⁵⁶ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 46.

⁵⁷ POKORNÁ, Jarmila, Ivan FUČÍK, Michal JANOVEC, Jitka PEŠIČKOVÁ a Eva TOMÁŠKOVÁ. *Zrušení a zánik obchodní korporace s likvidací*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, str. 120–121.

⁵⁸ § 125 odst. 2 ZOK

Pro společnosti kapitálové, narozdíl od společností osobních, stanoví ZOK orgány příslušné k povolání likvidátora explicitně; pro společnost s ručením omezeným je takovým orgánem valná hromada, ovšem pouze určí-li tak společenská smlouva,⁵⁹ u akciové společnosti poté obdobně, určí-li tak výslovně stanovy.⁶⁰ Nesvěří-li ovšem společenská smlouva, respektive stanovy, tuto působnost valné hromadě, použije se subsidiárně § 163 NOZ, který tuto působnost ponechá v rukou statutárnímu orgánu, tedy jednoho nebo více jednatelů u společnosti s ručením omezeným a u akciové společnosti v případě dualistické vnitřní struktury představenstvu a v případě vnitřní struktury monistické správní radě.

Bez ohledu na právní formu společnosti podléhají příslušná rozhodnutí o volbě likvidátora povinnosti vyhotovení zápisu, uložení a archivace do sbírky listin ve smyslu § 66 písm. b) zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „VeřRej“).

Povolat likvidátora je příslušný orgán povinen bez zbytečného odkladu; neučiní-li tak, jeho působnost dle § 189 odst. 2 NOZ vykonávají společně všichni členové statutárního orgánu, případně, nejsou-li důvody nejmenování ze strany příslušného orgánu pouze dočasného charakteru, pamatuje právní úprava v § 191 odst. 1 NOZ i na tento případ a předvídá zde iniciativu soudu, když stanoví, že i bez návrhu soud jmenuje likvidátora, pokud nebyl jmenován postupem dle § 189 NOZ. Díky tomu se minimalizuje počet případů, kdy je právnická osoba v likvidaci bez povolaného likvidátora, jakožto nežádoucího stavu, který narušuje jednak efektivitu celého procesu likvidace, jednak i právní jistotu třetích osob.⁶¹

V neposlední řadě by měla osoba, jež má být povolána do funkce likvidátora se svým jmenováním souhlasit. Toto lze dovodit v obecné rovině ze zásady autonomie vůle, která představuje jednu z nosných zásad celého soukromého práva, a vyvěrá z ústavní zásady tzv. legální licence, která určí, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích, při

⁵⁹ § 190 odst. 2 písm. d) ZOK

⁶⁰ § 421 odst. 2 písm. k) ZOK

⁶¹ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 257–258.

respektování základních práv a svobod a dále pak absolutní svobodu jednání *secundum i praeter legem*.⁶² Podpůrně lze k nutnosti udělení souhlasu uvést i ustanovení § 65 písm. b) VeřRej, které určí nutnost zápisu osoby likvidátora do obchodního rejstříku, včetně některých osobních údajů; § 12 VeřRej nicméně současně stanoví, že k provedení zápisu do veřejného rejstříku se od navrhovatele vyžaduje doložení souhlasu zapisované osoby, nevyplyvá-li tento souhlas z jiných skutečností v rámci podaného návrhu. Forma uděleného souhlasu není v zákoně upravena, z čehož lze dedukovat, že postačí forma libovolná. Jedinou výjimkou, pro kterou nutnost udělení souhlasu neplatí, je případ, kdy je likvidátorem jmenován člen statutárního orgánu ze strany soudu, který bude podrobněji rozveden v následující kapitole.

4.2.3 Jmenování soudem

Jak již bylo nastíněno výše, v některých zákonem vymezených případech dochází k určité veřejnoprávní ingerenci soudu do vnitřních soukromoprávních záležitostí likvidované společnosti. Vyjma shora uvedeného postupu dle § 191 odst. 1 NOZ, řešící nečinnost příslušného orgánu společnosti stran povolání likvidátora, stanoví zákon ve stejném odstavci také skutečnost, že rozhodl-li soud o zrušení právnické osoby sám, jmenuje likvidátora tento soud.⁶³ O případech tzv. nucené likvidace, kdy soud právnickou osobu ze zákonných důvodů autoritativně zruší, bude pojednáno v kapitole 5.1.

Co se týče osoby, jež může soud jmenovat do funkce likvidátora v případech nucené likvidace, záleží v podstatě na jeho volném uvážení, které je do jisté míry korigováno judikaturou v dané oblasti, ze které by měly soudy v zájmu právní jistoty a předvídatelnosti vycházet. Likvidátor jmenovaný soudem samozřejmě, stejně jako v případě povolání příslušným orgánem právnické osoby, musí plnit zákonné předpoklady.⁶⁴ Apriori by se v zájmu efektivity a hospodárnosti celého procesu likvidace mělo jednat o osobu znalou vnitřních poměrů a aktuální

⁶² HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, heslo „legální licence“.

⁶³ § 191 odst. 1 věta druhá NOZ

⁶⁴ Viz kapitola 4.2.1 této práce

situace v likvidované společnosti,⁶⁵ tedy typicky společníka nebo člena statutárního orgánu. Ve vztahu k prvnímu jmenovanému ovšem zastává judikatura takový názor, že společník by do funkce likvidátora bez svého souhlasu soudem být jmenován vůbec neměl, jelikož po něm vykonávání této funkce není možné spravedlivě požadovat.⁶⁶ Toto usnesení Vrchního soudu v Praze bylo vydáno ještě za účinnosti ObchZ, který společníkovi takovou povinnost i bez jeho souhlasu ukládal,⁶⁷ nicméně se domnívám, že jej lze s úspěchem aplikovat i na současnou právní úpravu, jelikož úvahy soudu o určitém „zavinění“ vstupu společnosti do likvidace a předpoklad lepší schopnosti, obeznamenosti a v obecném slova smyslu způsobilosti k výkonu funkce likvidátora ze strany člena statutárního orgánu v porovnání se společníkem stále platí. Stejný názor pak zastává zřejmě i zákonodárce, když v rámci rekodifikace od povinnosti společníka jmenovaného soudem k výkonu funkce likvidátora i bez udělení souhlasu upustil a zdůraznil tímto krokem i jistou sankční povahu ve vztahu ke členům statutárních orgánů likvidovaných společností.⁶⁸ Na každý pád likvidátor jmenovaný soudem již nemůže být odvolán příslušným orgánem společnosti ani v případě dobrovolného, ani v případě nuceného zrušení.

K výběru osoby vhodné k výkonu funkce likvidátora se dále hodí uvést, že právní úprava zakotvuje v § 191 odst. 2 NOZ⁶⁹ explicitně možnost podat soudu návrh. Ve větě první následujícího odstavce stejného ustanovení⁷⁰ poté právní úprava vykládá pojem návrh poněkud extenzivněji tím způsobem, že teleologickým výkladem nelze dojít k jinému závěru, než že je možné ze strany osob, které na tom osvědčí právní zájem, podávat návrhy nejen k odvolání, nýbrž i k jmenování konkrétní osoby likvidátorem. Soud by měl vzít návrh v potaz, nicméně se jím řídit nemusí. Domnívám se ovšem, s ohledem na formulaci příslušného ustanovení, že nevyhoví-li návrhu, měl by patřičně zdůvodnit, proč tak

⁶⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 4. 2017, sp. zn. 7 Cmo 425/2015

⁶⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 2005, sp. zn. 7 Cmo 82/2004

⁶⁷ § 71 ObchZ

⁶⁸ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 263.

⁶⁹ „Na návrh osoby, která na tom osvědčí právní zájem, soud odvolá likvidátora, který řádně neplní své povinnosti, a jmenuje nového likvidátora.“

⁷⁰ „Nebyl-li podán jiný návrh či nelze-li návrhu vyhovět, může soud při postupu podle odstavce 1 nebo 2 likvidátorem jmenovat...“

učinil, respektive z jakého důvodu návrhu vyhovět nelze. Tento názor podpořil i Vrchní soud v Praze konstatováním, že nejsou-li na překážku žádné okolnosti, ať již právní či faktické, měl by soud jmenovat likvidátorem navrženou osobu.⁷¹

Člena statutárního orgánu likvidované společnosti může jmenovat soud za všech okolností, přičemž souhlas se v tomto případě nevyžaduje. Nechce-li člen statutárního orgánu tuto funkci vykonávat, může soudu podat návrh ke zproštění funkce a unést důkazní břemeno stran skutečnosti, že po něm nelze výkon funkce spravedlivě požadovat. Odstoupit z vlastní vůle nesmí.⁷² Jako postup *ultima ratio* může soud v případě nemožnosti nalézt vhodnou osobu k výkonu funkce likvidátora jmenovat osobu zapsanou do seznamu insolvenčních správců.⁷³ Zde může z uvedeného seznamu vybrat kohokoliv dle svého volného uvážení.

Procesním předpisem, upravujícím soudní řízení o jmenování likvidátora jakožto statusové věci právnické osoby je zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“).⁷⁴ Věcnou příslušnost krajského soudu upraví § 3 odst. 2 písm. a) ZŘS; místní příslušnost pak § 86 odst. 1 ZŘS jakožto soud, u něhož je právnická osoba zapsána ve veřejném rejstříku. Jedná se o řízení nesporné.⁷⁵

4.3 Odměna z výkonu funkce plynoucí

Porovnáme-li právní úpravu stran odměňování likvidátora před rekodifikací soukromého práva se současnou, lze konstatovat, že tato se jednak přesunula z ObchZ, kde byla upravena poměrně zevrubně a detailně,⁷⁶ do obecné části NOZ, kde ji relativně, v porovnání s úpravou ObchZ značně, vágně vymezí § 195, když stanoví, že odměnu a formu její výplaty likvidátorovi určí orgán, který jej do funkce povolal. O náhradě hotových výdajů zákon mlčí, nicméně se lze domnívat, že i tyto stanoví likvidátorovi příslušný orgán. Dle mého názoru se v případě tohoto

⁷¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 2. 2017, sp. zn. 7 Cmo 523/2016

⁷² § 191 odst. 3 NOZ

⁷³ § 191 odst. 4 NOZ

⁷⁴ § 2 písm. e) ZŘS

⁷⁵ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 258.

⁷⁶ § 71 ObchZ

posunu právní úpravy jedná zejména o projev dispozitivnosti, kterou soukromé právo v teoretické rovině preferuje.

Z ustanovení § 195 NOZ vyplývá, že ve věci odměňování likvidátora je rozhodné, jakým způsobem byl do své funkce povolán. Byl-li povolán standardním postupem dle § 189 odst. 1 NOZ, pak příslušný orgán, který jej povolal, rovněž stanoví odměnu, její formu a strukturu jejího vyplácení. Co do formy odměny, typicky se bude jednat o odměnu vyplácenou v penězích, nicméně jejím předmětem může být i plnění naturální povahy.⁷⁷ Funkce může být v odůvodněných případech vykonávána i bezplatně. Neurčí-li příslušný orgán likvidátorovi odměnu a byla-li zároveň mezi likvidátorem a likvidovanou společností uzavřena smlouva o výkonu funkce, v úvahu přichází využití ustanovení § 59 odst. 3 ZOK, které sice pojednává o členech volených orgánů kapitálových společností, nicméně se domnívám, že analogické vztažení na shora uvedenou situaci neodporuje povaze věci; toto ustanovení pak jednoduše stanoví, že funkce je v takovém případě vykonávána bezplatně. V ostatních případech, včetně případu, kdy žádná smlouva o výkonu funkce mezi likvidátorem a společností uzavřena nebyla, se subsidiárně a přiměřeně použije NOZ, konkrétně jeho ustanovení o institutu příkazu vymezená v § 2430 a násl.⁷⁸

Zdrojem pro výplatu odměny likvidátorovi je standardně likvidační zůstatek; v případě, kdy jmění společnosti nepostačuje k uhrazení odměny zůstává otázkou, zda lze využít příslušná ustanovení nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích (dále jen „Nařízení“); autor této práce je toho názoru, že zde by analogie odporovala povaze ustanovení § 7 Nařízení, když toto je určeno výhradně pro likvidátory jmenované soudem. Stát by ze své podstaty, tam kde to není nezbytně nutné, neměl upravovat, natož přebírat,

⁷⁷ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 100–103.

⁷⁸ § 59 odst. 1 ZOK

závazky společnosti, která prochází dobrovolnou likvidací a likvidátora povolala sama, zpravidla po vzájemné dohodě podmínek. Strukturálně pak může být odměna vyplacena v zásadě libovolným způsobem, nicméně vždy v souladu s rozhodnutím příslušného orgánu společnosti. Likvidátor si tak z likvidačního zůstatku může vyplatit odměnu najednou, rozčlenit ji do několika částí a vyplácet si je postupně, případně si i vyčlenit zálohu a tu si následně doplatit do výše své určené odměny.⁷⁹ Ve všech zmíněných případech si nicméně likvidátor může odměnu vyplatit až ve chvíli, kdy o tom rozhodne příslušný orgán společnosti.

Odlišná situace stran odměňování likvidátora logicky nastává při jeho jmenování soudem. V takovém případě nelze spoléhat na to, že příslušný orgán společnosti likvidátorovi odměnu určí a je třeba tuto problematiku upravit na zákonné, potažmo podzákonné, úrovni. Tímto předpisem je výše zmiňované Nařízení, konkrétně v § 4 a násl. Působnost nařízení se vztahuje na všechny způsoby jmenování likvidátora soudem, tedy bez ohledu na nutnost jeho souhlasu s výkonem funkce. Výplatu odměny likvidátora hrazené v režimu Nařízení schvaluje soud, který nárok na tyto odměny svým rozhodnutím založil.⁸⁰ Odměna poté vychází z likvidačního zůstatku;⁸¹ přičemž ji lze v odůvodněných případech snížit, případně i zvýšit až do celkové výše likvidačního zůstatku.⁸² § 6 Nařízení poté upraví klíč, kterým se výše odměny standardně řídí; jedná se o kombinaci procentuálního poměru a paušálně stanovených částek. Pro účely § 6 Nařízení je likvidační zůstatek formulován jako „základ“ a z tohoto základu jsou odměny vyvozeny následovně: 15 % u základu do 100 000 Kč; 15 000 Kč + 10 % z částky přesahující 100 000 Kč u základu nad 100 000 Kč a zároveň do 500 000 Kč; 55 000 Kč + 7 % z částky přesahující 500 000 Kč u základu nad 500 000 Kč a zároveň do 1 000 000 Kč a 90 000 Kč + 5 % z částky přesahující 1 000 000 Kč u základu nad 1 000 000 Kč a zároveň do 20 000 000 Kč, přičemž je-li základ vyšší než 20 000 000 Kč, jakákoliv částka nad tuto hranici se do výpočtu nezapočítává. Naopak pro případ, kdy proces likvidace skončí ještě ve fázi, kdy výše likvidačního zůstatku není zjištěna, případně takto zjištěný likvidační zůstatek je pro uhrazení

⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4193/2009

⁸⁰ § 4 Nařízení

⁸¹ § 5 odst. 1 Nařízení

⁸² § 6 odst. 3 Nařízení

odměny zcela nedostatečný, přiznává Nařízení likvidátorovi odměnu ve výši 1 000 Kč.⁸³ Tato paušální odměna se v některých případech může jevit jako nepřiměřeně nízká, obzvláště pak, vynakládal-li likvidátor v daném případě veškeré úsilí a péči, kterou po něj lze spravedlivě požadovat; judikatura proto dovolila, že v odůvodněných případech lze tuto odměnu zvýšit, a to až do výše 20 000 Kč.⁸⁴

Hotové výdaje a jejich náhradu upraví Nařízení v § 9. Tyto výdaje se v režimu Nařízení sestávají ze dvou složek – cestovních výdajů a ostatních účelně vynaložených hotových výdajů. V případě výdajů cestovních se Nařízení odkazuje na zákon č. 262/2006, zákoník práce a jejich náhradu likvidátorovi přiznává za podmínek, které jsou v něm stanoveny pro zaměstnance v pracovním poměru; pro tyto účely se za pravidelné pracoviště likvidátora považuje jeho sídlo či bydliště.⁸⁵ Pro ostatní hotové výdaje likvidátora platí, že jejich výše je omezena tzv. cenou v době a místě obvyklou a zároveň musí být patřičně prokázány.⁸⁶ V případě obou složek hotových výdajů platí, že tyto jsou primárně hrazeny z majetku likvidované právnické osoby; není-li to pro její nedostatečný majetek zcela nebo zčásti možné, uhradí ji ve zbytkovém rozsahu stát, ovšem jen do maximální výše 50 000 Kč.⁸⁷

Speciálním případem poté jmenujme situaci, kdy likvidátorovi určí odměnu insolvenční soud. Jedná se o případy předvídané § 70 InsZ. Podáním insolvenčního návrhu, potažmo rozhodnutí o úpadku společnosti, přechází velká část působnosti likvidátora na insolvenčního správce, nicméně část působnosti, jež není v gesci insolvenčního správce, stále vykonává likvidátor po dobu průběhu insolvenčního řízení. Rovněž je povinen poskytovat insolvenčními správci součinnost ve stejném rozsahu, v jakém je povinna ji poskytovat společnost v úpadku. Soudem, který je za podmínek vymezených Nařízením příslušným ke stanovení odměny likvidátorovi, je insolvenční soud, který tak učiní na návrh insolvenčního správce, je-li odměna v takovém návrhu stanovena přiměřeně. Likvidátor má rovněž právo na náhradu nutných výdajů.⁸⁸ V tomto případě tak

⁸³ § 7 odst. 1 Nařízení

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2017, sp. zn. 7 Cmo 74/2016

⁸⁵ § 9 odst. 1 Nařízení

⁸⁶ § 9 odst. 2 Nařízení

⁸⁷ § 9 odst. 3 Nařízení

⁸⁸ § 70 InsZ

dochází k prolomení zásady, která stanovuje, že o záležitostech stran odměny likvidátora rozhoduje ten orgán, který jej povolal.

4.4 Zánik funkce

K zániku funkce likvidátora může dojít několika způsoby, které je pro přehlednost možné rozdělit do dvou kategorií. Pro obě kategorie nicméně bude zásadně platit, že bude-li zánik funkce likvidátora předcházet zániku samotné likvidované společnosti, musí být bezodkladně nahrazen likvidátorem novým; v mezidobí mezi zánikem funkce přechodního likvidátora a povoláním likvidátora následujícího by se měli standardně ujmout jeho působnosti všichni členové statutárního orgánu společnosti.⁸⁹

První kategorii tvoří důvody, závislé buď na vůli nebo právním statusu osoby likvidátora. Jedná se o odstoupení likvidátora, ztrátu jeho způsobilosti ve smyslu ZOK, smrt v případě fyzické osoby a zánik bez právního nástupce v případě osoby právnické.⁹⁰ Jelikož NOZ v § 159 odst. 2 stanoví, že člen voleného orgánu vykonává svou funkci zásadně osobně, tvoří tyto důvody zpravidla nepřekonatelnou překážku a funkce zaniká.

V případě odstoupení likvidátora do značné míry záleží na způsobu jeho ustanovení do funkce; povolal-li jej do funkce orgán společnosti k tomu příslušný, může likvidátor, jako jakýkoliv jiný člen voleného orgánu právnické osoby, ze své funkce z vlastní vůle jednostranným právním jednáním odstoupit ve smyslu § 160 NOZ. Speciální úpravu ve vztahu k obchodním společnostem obsahuje ZOK v § 58. ZOK stanoví oproti NOZ odlišně okamžik zániku funkce, když standardně dle obecné úpravy NOZ funkce člena voleného orgánu zaniká uplynutím 2 měsíců od doručení příslušného prohlášení;⁹¹ ZOK nicméně stanoví jinak, a tato právní úprava se pro odstoupení likvidátora obchodní společnosti ve smyslu zásady *lex specialis derogat legi generali* použije, když za okamžik zániku funkce určí den, kdy odstoupení projednal, či projednat měl, příslušný orgán ve smyslu § 189 odst.

⁸⁹ § 189 odst. 1, 2 NOZ

⁹⁰ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, str. 59–69.

⁹¹ § 160 NOZ

1 NOZ, nestanoví-li společenská smlouva jinak.⁹² Příslušný orgán je přitom ze zákona povinen věc projednat nejpozději na příštím zasedání od doručení odstoupení, obecně však bez zbytečného odkladu;⁹³ likvidátor rovněž může své odstoupení oznámit přímo při konání valné hromady společnosti, přičemž v tomto případě se použije dvouměsíční doba, shodná s obecnou úpravou právnických osob v NOZ.⁹⁴ V případě likvidátora, jmenovaného do funkce ze strany soudu v režimu § 191 odst. 3 NOZ, odstoupení formou jednostranného právního jednání nepřipadá v úvahu; jeho možností nicméně zůstává zproštění funkce soudem na vlastní návrh. V souvislosti s odstoupením je v neposlední řadě třeba zdůraznit, že ačkoliv i ve shora vyjmenovaných případech, kdy likvidátorovi zákon umožňuje odstoupit z funkce jednostranným právním jednáním, je nezbytně třeba, aby tak likvidátor neučinil v době, kdy to pro společnost není vhodné. Tento poměrně vágní termín „nehodné doby“, který odborná literatura vymezuje z hlediska zájmů likvidované společnosti a jejich potenciálního poškození,⁹⁵ byl původně upraven pro všechny členy volených orgánů obchodních korporací na zákonné úrovni v ZOK, zákonodárce nicméně na konci roku 2020 novelou⁹⁶ tento termín ze ZOK vypustil a ponechal jeho další užívání a výklad odborné literatuře či judikatuře, a to s ohledem na skutečnost, že tato povinnost výběru vhodné doby, jakkoliv již nekodifikovaná, stále přinejmenším na úrovni soukromoprávní uzance trvá. Důsledkem zvolení nevhodné doby k odstoupení může být v konečném důsledku relativní neplatnost právního jednání směřujícího k odstoupení.⁹⁷

Pozbude-li osoba likvidátora způsobilost být členem voleného orgánu ve smyslu § 46 ZOK ve spojení s § 8 ŽivZ zanikne tím *ex lege*⁹⁸ i jeho funkce, přičemž má současně notifikační povinnost tuto skutečnost bezodkladně oznámit likvidované obchodní společnosti. V případě, že byl likvidátor k výkonu funkce dle zákona nezpůsobilý *ex tunc*, k jeho povolání do funkce se vůbec nepřihlíží a zákon

⁹² § 59 odst. 1 ZOK

⁹³ Ibid.

⁹⁴ § 59 odst. 2 ZOK

⁹⁵ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 59–61.

⁹⁶ Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony

⁹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 7 Cmo 615/2014

⁹⁸ § 155 odst. 1 NOZ

v § 155 odst. 1 větě první stanoví právní fikcí, že se na tento případ nahlíží, jako by se povolání do funkce nikdy nestalo; výjimku tvoří práva nabytá třetími osobami v dobré víře.⁹⁹

V případě smrti likvidátora, případně, je-li likvidátorem právnická osoba, jejím zániku bez právního nástupce, je současný zánikem funkce poměrně zřetelným aspektem, zejména pak s ohledem na povinnost osobního výkonu funkce ve smyslu § 159 odst. 2 NOZ.

Druhou pomyslnou kategorií tvoří důvody na vůli či právním statusu osoby likvidátora nezávislé. Zde se bude jednat o odvolání z funkce a skončení likvidace.

Likvidátora, který byl do své funkce povolán příslušným orgánem společnosti, může z této funkce odvolat pouze tentýž orgán. Příslušný orgán tak může učinit, obdobně jako likvidátor při odstoupení, na základě vlastního uvážení, ovšem domnívám se, že tak nemá činit v případě, kdy likvidátor řádně plní své povinnosti a odvolání by zjevně mohlo poškodit zájmy likvidované společnosti; takový postup by mohl být porušením standardu péče řádného hospodáře ze strany členů příslušného orgánu a ti pak mohou být odpovědní za případnou škodu vzniklou v souvislosti s odvoláním. Naopak soud může likvidátora odvolat pouze v případě, neplní-li řádně své povinnosti, jak předvídá § 191 odst. 2 NOZ. Při stanovení míry neplnění povinností, potřebné k tomu, aby byl likvidátor soudem odvolán, se lze jednak odkázat na standard péče řádného hospodáře a jeho případné překročení a dále na uvážení příslušného soudu; neplnění povinností by nicméně mělo být intenzivnějšího rázu a mělo by neoprávněně zasahovat do právní sféry třetích osob.¹⁰⁰ Uvedené lze analogicky vyvodit i ze skutečnosti, že řízení o odvolání likvidátora pro řádné neplnění jeho povinností je zahájeno ve smyslu § 16 ZŘS ve spojení s § 191 odst. 2 NOZ zásadně jedině na návrh osoby, jež na tom osvědčí svůj právní zájem; takový návrh tedy pro naplnění svého účelu musí být náležitě odůvodněný a zájem na odvolání likvidátora musí být odpovídajícího, ergo právního, charakteru. V přímé návaznosti na případné

⁹⁹ § 155 odst. 1, 2 NOZ

¹⁰⁰ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 260–261.

odvolání likvidátora pak soudu vzniká povinnost jmenovat likvidátora nového.¹⁰¹ § 194 NOZ poté bez prostoru pro polemiku stanoví, že likvidátora jmenovaného soudem může odvolat právě jen soud; otázkou nicméně zůstává, zda může soud odvolat i likvidátora povoláného do funkce příslušným orgánem společnosti. ObchZ tuto možnost *ex lege*¹⁰² připouštěl, u NOZ je třeba si pomoci interpretačními pravidly. § 191 odst. 2 NOZ explicitně neuvede, že by se vztahoval pouze na likvidátora ustanoveného do funkce určitým konkrétním způsobem, zbylé normy § 191 NOZ nicméně upravují výhradně postup stran jmenování likvidátora soudem. Systematickou metodou výkladu by se tedy dalo vyvodit, že soud může na návrh osoby, jež na tom osvědčí právní zájem, odvolat pouze likvidátora, kterého do funkce sám jmenoval. Dle odborné literatury ovšem není vyloučeno, aby soud na patřičně opodstatněný návrh, splňující zákonné požadavky, odvolal likvidátora bez ohledu na způsob jeho ustanovení.¹⁰³ Autor této práce je stejného názoru, jelikož v případě využití systematického výkladu by se ustanovení jevílo nepřiměřeně restriktivním vůči právům třetích osob, které jsou oprávněny tento návrh podat; v případě porušování jejich práv ze strany likvidátora by totiž musely spoléhat na jeho odvolání ze strany příslušného orgánu likvidované společnosti. Zájmy takového orgánu a jeho členů mohou ovšem být diametrálně odlišné. V zájmu ochrany práv třetích osob se tedy domnívám, že je třeba § 191 odst. 2 NOZ chápat doslovně a nevyvozovat jeho použití v kontextu příslušného ustanovení pouze na likvidátory jmenované soudem.

Konečně pak likvidátor pozbude své funkce skončením likvidace. Tento okamžik je pak vymezen spíše materiálně tak, že ke skončení likvidace dochází naplněním účelu likvidace a z pohledu likvidátora splněním jeho zákonných povinností, zejména stran vypořádání likvidační podstaty a likvidačního zůstatku mezi věřitele, potažmo společníky,¹⁰⁴ a nikoliv formálně jakožto okamžik výmazu společnosti z obchodního rejstříku.¹⁰⁵

¹⁰¹ § 191 odst. 2 NOZ

¹⁰² § 71 odst. 4 ObchZ

¹⁰³ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 258–261.

¹⁰⁴ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, str. 68.

¹⁰⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 6. 2013, sp. zn. 7 Cmo 206/2012

5 Postup před zahájením likvidace

5.1 Zrušení obchodní společnosti

Zrušení právnické osoby, potažmo i obchodní společnosti, musí ve všech případech přecházet zahájení procesu likvidace¹⁰⁶ a potažmo i zániku společnosti; je tedy obligatorním předpokladem obou. Zrušená právnická osoba je sice stále nadána právní subjektivitou ve smyslu § 118 NOZ, nicméně by měla směřovat ke svému zániku a s tím i k zániku této subjektivity.¹⁰⁷ Účelem zrušené obchodní společnosti tedy apriori má být činnost směřující k vypořádání majetkových poměrů vůči osobám vně i uvnitř společnosti, a nikoliv již podnikání za primárním účelem vytváření zisku či naplňování jiných účelů a zájmů, pro které byla společnost založena.¹⁰⁸ Nejvyšší soud se nicméně přiklání k tezi o širším pojetí likvidace, když dovozuje, že mohou nastat i případy, kdy pokračování v provozování závodu jako celku nemusí být bez dalšího excesem co do naplňování účelu likvidace.¹⁰⁹

Právnickou osobou, tedy i jejím zrušením, mají výsostně právo disponovat její orgány; veřejnoprávní zásah soudem do tohoto práva je nicméně v některých případech nejen přípustný, nýbrž i nezbytný, jelikož není žádoucím stavem, aby do právních vztahů se třetími osobami vstupovaly v praxi nefunkční či jinak závadné společnosti ve smyslu § 172 odst. 1 NOZ. Uvedené pak vymezí i základní dichotomii stran institutu zrušení právnické osoby, a totiž na podkladě vůle příslušných orgánů samotné rušené společnosti; vychází-li z vlastního právního jednání, hovoříme o zrušení dobrovolném, vychází-li z rozhodnutí soudu, jedná se o zrušení nucené.¹¹⁰ Specifickým případem je pak neplatnost obchodní společnosti. Ve smyslu této dichotomie tato kapitola pojedná o jednotlivých způsobech zrušení obchodní společnosti s následnou likvidací. Formy zrušení právnické osoby jsou pak v obecné rovině upraveny v § 168 odst. 1 ve spojení s § 171 odst. 1 NOZ pro

¹⁰⁶ § 169 odst. 1 NOZ

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3483/2011

¹⁰⁸ ONDŘEJ, Jan a kol. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 213.

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2023, sp. zn. 27 ICdo 65/2023

¹¹⁰ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 241–242.

zrušení s likvidací. Pro úplnost je třeba podotknout, že zákon pamatuje i na případy, kdy zrušení právnické osoby likvidace nenásleduje; tyto upraví ustanovením § 169 odst. 1 ve spojení s § 173 NOZ a ve zkratce se jedná o postupy dle InsZ, kdy ke zrušení právnické osoby v osvědčeném úpadku dojde zrušením konkursu splněním rozvrhového usnesení či zjištěním zcela nepostačujícího majetku,¹¹¹ či dle zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, kdy zrušení nastává dnem účinnosti přeměny,¹¹² jelikož celé jmění rušené právnické osoby přechází na jejího právního nástupce a likvidace by tak postrádala smysl. Tato práce se nicméně bude dále zabývat jen formami zrušení, jimž likvidace mandatorně následuje.

5.1.1 Dobrovolné zrušení

K dobrovolnému zrušení obchodní společnosti může dojít jak právním jednáním k tomu příslušného orgánu, tak i dalšími způsoby předvídanými v § 171 odst. 1 NOZ, které implikují projev vůle společníků, zpravidla vyjádřený ve společenské smlouvě a nikoliv veřejnoprávní ingerenci; konkrétně se jedná o objektivní právní skutečnost uplynutí doby, na kterou byla společnost založena a dosažení účelu, k jehož naplnění společnost vznikla a vyvíjela svou činnost.¹¹³ Nestanoví-li zakladatelské právní jednání dobu existence či účel, platí, že společnost je založena na neurčitou dobu a bez konkrétního účelu.

Právní jednání týkající se zrušení obchodní společnosti (dále i jen „disociační rozhodnutí“) mají pro jednotlivé formy obchodních společností ve své působnosti dle ZOK různé orgány. V obecné rovině lze konstatovat, že rozhodnutí o zrušení společnosti patří standardně do působnosti všech společníků v případě osobních společností a společnosti s ručením omezeným, nestanoví-li společenská smlouva, že je příslušná valná hromada,¹¹⁴ a u akciových společností valné hromady, která rozhoduje formou usnesení.¹¹⁵

¹¹¹ § 173 odst. 2 NOZ

¹¹² § 173 odst. 1 NOZ

¹¹³ ONDŘEJ, Jan a kol. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 215–224.

¹¹⁴ Srov. § 190 odst. 2 písm. f) ZOK.

¹¹⁵ § 421 ZOK

ZOK pro disociační rozhodnutí, jakožto statusovou věc, obecnou právní normou v § 6 odst. 1 stanoví kvalifikovanou formu – písemnou s úředně ověřenými podpisy a pro kapitálové společnosti ještě striktněji formu veřejné listiny.¹¹⁶ Ve druhém odstavci téhož ustanovení zákon stanoví i výjimku z tohoto požadavku, když určí, že pro rozhodnutí nejvyššího orgánu společnosti se kvalifikovaná forma nevyžaduje.

Co se týče kvóra pro přijetí disociačního rozhodnutí na valné hromadě kapitálové společnosti, vyžaduje se dle § 171 odst. 1 písm. d) ZOK dvoutřetinová většina hlasů všech společníků, potažmo dvoutřetinová většina přítomných akcionářů u akciové společnosti.

Možnost určité autonomní revokace poskytuje § 170 NOZ, když stanoví, že rozhodnutí o zrušení společnosti může příslušný orgán změnit kdykoliv do doby, než dojde k ukončení likvidace v materiálním slova smyslu. Tento postup je možný právě jen u dobrovolného zrušení společnosti, potažmo její dobrovolné likvidace;¹¹⁷ v případě vstupu do likvidace z rozhodnutí soudu nemůže být o jednostranné revokaci rozhodnutí ze strany příslušného orgánu společnosti řeč a takové rozhodnutí pak může změnit či zrušit pouze soud za užití řádných či mimořádných opravných prostředků na základě procesní aktivity účastníků řízení. Pozoruhodnou výjimkou z tohoto pravidla zůstává využití § 4a zákona. č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, v jehož rámci lze prolomit pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení společnosti i mimo řádné či mimořádné opravné prostředky. Pokud soudem zrušená společnost kumulativně odstraní důvody, pro něž byla zrušena a nebyla-li dosud vymazána z obchodního rejstříku (a tedy nezanikla) a předloží projekt přeměny, soud své rozhodnutí o zrušení společnosti zruší.¹¹⁸ Tento postup ve své konstantní judikatuře označuje za bezrozporný i Nejvyšší soud.¹¹⁹

¹¹⁶ Dle § 776 odst. 2 ZOK se veřejnou listinou v režimu tohoto zákona rozumí notářský zápis.

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 419/2012 a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017

¹¹⁸ LUKÁŠ, Martin a David HLAVÁČEK. Zvrácení likvidace nařízené soudem mimo režim opravných prostředků. *Bulletin advokacie*, 2020, č. 12, s. 47–50.

¹¹⁹ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 419/2012 a Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017

ZOK dále předvídá taxativně vymezený katalog tzv. zvláštních důvodů, v jejichž důsledku se zrušují osobní společnosti, a které svojí podstatou stojí na pomezí dobrovolného a nuceného zrušení;¹²⁰ pro veřejné obchodní společnosti, respektive přiměřeně ve smyslu § 119 ZOK i komanditní společnosti, tyto důvody až na výjimky¹²¹ imanentně souvisejí s jejich osobním charakterem a jsou zpravidla odvrátitelné odpovídajícím, včasně přijatým (do okamžiku materiálního ukončení likvidace), právním jednáním.¹²²

5.1.2 Nucené zrušení

Úvodem této kapitoly je třeba zdůraznit určitou sankční povahu nuceného zrušení obchodní společnosti. Zrušením s likvidací se v obecné rovině právnická osoba zrušuje právní mocí rozhodnutí orgánu veřejné moci, není-li v příslušném rozhodnutí stanoveno jinak.¹²³ Působnost je tímto založena zejména soudu, a to konkrétně soudu krajskému jakožto soudu prvního stupně,¹²⁴ přičemž místní příslušnost se řídí příslušností rejstříkového soudu dané společnosti.¹²⁵ Orgánem veřejné moci nadaným touto působností ale mohou být vůči konkrétním subjektům i jiné orgány v oblasti veřejnoprávního dozoru. Co se týče revokace rozhodnutí o zrušení společnosti, recentní judikatura¹²⁶ se kloní k názoru, že k ní soud přistoupit nemůže.¹²⁷

Důvody pro tento poměrně intenzivní zásah veřejné moci do soukromoprávních záležitostí obchodní společnosti jsou uvedeny subsidiárně v NOZ, specificky pro obchodní korporace v ZOK, v trestněprávní rovině pak v TOPO a ve správní jmenujme zejména VeřRej. NOZ tyto důvody taxativně upraví v § 172 odst. 1, včetně poměrně vágně formulovaného písm. d), které stanoví, že

¹²⁰ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 12–14.

¹²¹ § 113 odst. 1 písm. b), h) ZOK

¹²² ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 314–317.

¹²³ § 171 písm. d) NOZ

¹²⁴ § 3 odst. 2 písm. a) ZŘS

¹²⁵ § 86 odst. 1 ZŘS

¹²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017

¹²⁷ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 242–243.

„soud na návrh... zruší právnickou osobu... jestliže tak stanoví zákon.“; tím je jednak zdůrazněna zásada legality a dále i odkázáno na příslušná ustanovení zákonů v postavení *lex specialis*, případně i zákonům z jiných právních odvětví. V případě norem upravujících zrušení právnické osoby soudem totiž nelze připustit, aby byly vykládány extenzivně, analogicky či jiným způsobem v neprospěch rušené právnické osoby.¹²⁸ Kromě zmíněného písm. d) NOZ za obecné důvody ke zrušení právnické osoby soudem dále považuje její nezákonnou činnost v míře závažně narušující veřejný pořádek; pozbytí zákonem požadovaných předpokladů ke vzniku právnické osoby a dlouhodobá (déle než 2 roky) neexistence statutárního orgánu schopného se usnášet. Určitým materiálním korektivem k těmto normám je § 172 odst. 2 NOZ; je-li u právnické osoby dán důvod zrušení, nicméně tento objektivně lze odstranit, soud ji před vydáním rozhodnutí o jejím zrušení musí stanovit odpovídající lhůtu k nápravě.

ZOK ve vztahu k obchodním společnostem doplní shora uvedené obecné důvody v § 93. Jedná se, stejně jako v případě NOZ, o taxativní výčet důvodů ke zrušení obchodní korporace. Tyto důvody jsou stanoveny s ohledem na charakter obchodních korporací, potažmo společností, a jejich účel a daly by se subsumovat do kategorie veřejného zájmu na řádném výkonu činnosti vedoucí k naplňování účelu společnosti v souladu se zákonem. Existují-li ovšem objektivní překážky, které byť formálně zavdají jeden z důvodů uvedených v § 93 ZOK, nicméně materiálně nejsou zaviněny nefunkčností společnosti, soud k tomuto, byl-li podán návrh na zrušení, přihlédne a společnost nezruší.¹²⁹ ZOK v § 93 rozšiřuje i počet subjektů aktivně legitimovaných k podání návrhu na zrušení společnosti, a to o státní zastupitelství, shledá-li na tom závažný veřejný zájem.

Aktivně legitimován k podání návrhu na zrušení společnosti je samozřejmě mimo jiné i společník. Jeho zájem na zrušení, potažmo zániku, společnosti může být zcela legitimní¹³⁰ a zákon mu tímto poskytuje možnost efektivního řešení tak, aby nemusel ze společnosti, ač danou situaci nutně nezavinil, odstupovat. Toto je podstatné zejména u osobních společností, kde společníci, respektive

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3483/2017

¹²⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 1. 2015, sp. zn. 7 Cmo 329/2014

¹³⁰ Viz § 115 odst. 1 ZOK.

komplementáři, za své dluhy ručí společně a nerozdílně i svým osobním majetkem. Domáhá-li se společník zrušení společnosti s ručením omezeným, musí tak v souladu s § 241 odst. 2 ZOK činit jedině z důvodů a za podmínek stanovených ve společenské smlouvě.

Zahájit řízení může ve zvláštních případech příslušný soud i *ex officio*. Jedná se např. o případy, kdy u společnosti s ručením omezeným dojde ke smrti, odstoupení, odvolání, zániku bez právního nástupce či jiného ukončení funkce jednatele a zároveň nedojde k jeho nahrazení rozhodnutím valné hromady do 1 měsíce; v takovém případě může soud i bez návrhu takovou společnost zrušit (či ji sám jednatele jmenovat, ovšem jedině na návrh osoby s právním zájmem).¹³¹ Obdobně ZOK stanoví tuto možnost zrušení i bez návrhu pro případ neobsazené funkce člena představenstva či dozorčí rady, je-li zřízena, u akciové společnosti; zde je lhůta k obsazení funkce dvouměsíční.¹³²

5.1.3 Neplatnost obchodní společnosti

Trpí-li zakladatelské právní jednání tak závažnými vadami, že nelze u právnické osoby, jíž se týká, vůbec o existenci v právní smyslu hovořit; absentuje-li zakladatelské právní jednání jako takové; odporuje-li účel či cíl, pro který byla právnická osoba založena, zákazu stanovenému v § 145 NOZ; nezaložil-li právnickou osobu zákonem požadovaný minimální počet osob – ve všech uvedených případech, které taxativně vymezí § 129 NOZ, má soud i bez návrhu povinnost prohlásit právnickou osobu za neplatnou. Pro obchodní společnosti ZOK taxativně stanoví další paletu důvodů k prohlášení neplatnosti v § 92 pro závažné vady formy společenské smlouvy, nesplacení minimální výše základního kapitálu či nezpůsobilosti všech zakládajících společníků; dále v odst. 2 stejného ustanovení pro potřeby ZOK moderuje shora uvedenou subsidiární úpravu NOZ ve vztahu ke specifikám obchodních korporací. Je-li vada odstranitelná, soud před

¹³¹ § 198 ZOK

¹³² § 443 odst. 1 a § 453 odst. 1 ZOK

prohlášením společnosti za neplatnou této poskytne možnost zjednat nápravu v určené lhůtě.¹³³

Prohlášení neplatnosti nelze s nuceným zrušením společnosti zaměňovat. O neplatnost společnosti jde zásadně v případě, kdy se shora uvedené vady vyskytnou ještě před jejím samotným vznikem, naopak k nucenému zrušení soud přistoupí mimo jiné, pokud se takové vady objeví až poté, co byla společnost v souladu se zákonem ustavena.¹³⁴ Z právního hlediska se na společnost, jež byla soudem prohlášena za neplatnou hledí, jako by nikdy nevznikla. Soudní rozhodnutí tedy v tomto případě upravuje právní vztahy *ex tunc*, kdežto v případě zrušení tak vždy činí *ex nunc*. Z důvodu ochrany zájmů třetích osob,¹³⁵ které v dobré víře nabyly práva či povinnosti vůči společnosti, jež byla soudem prohlášena za neplatnou, nicméně zákonodárce v § 131 NOZ stanoví, že neplatnost nemá na práva a povinnosti společnosti vliv. S tím souvisí i skutečnost, že prohlášení neplatnosti následuje likvidace, jejíž počátek se shoduje se dnem prohlášení společností za neplatnou a jejíž účelem je tyto majetkové záležitosti společnosti vypořádat.

¹³³ § 130 NOZ

¹³⁴ STEHLÍK, Ondřej. Neplatnost společnosti s ručením omezeným po rekonstrukci. *Právní rozhledy*, 2014, č. 18, s. 624–628.

¹³⁵ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 113.

6 Průběh likvidace obchodní společnosti

Vybraná nosná teoretická východiska stran institutu likvidace byla vymezena v první části této práce. Tato kapitola si klade za cíl provést čtenáře procesem likvidace za jejich využití a dále poukázat na některá v praxi problematická ustanovení a úskalí procesu a tyto za pomoci příslušných metod a relevantních zdrojů analyzovat. Kapitola je strukturálně rozdělena do podkapitol z hlediska materiálního naplňování účelu likvidace a související agendy.

6.1 Postup před vypořádáním likvidační podstaty

Okamžik vstupu obchodní společnosti do likvidace stanoví obecně pro všechny typy právnických osob NOZ na stejný den, kdy je tato společnost zrušena, eventuálně prohlášena za neplatnou.¹³⁶ Tento den může být shodný se dnem, kdy bylo přijato příslušným orgánem disociační rozhodnutí, případně se dnem, kdy nabylo příslušné rozhodnutí soudu o zrušení či neplatnosti právní moci, nicméně může jím být i den pozdější, v příslušném rozhodnutí explicitně určený.¹³⁷ Neděje se tak tedy nikdy až na základě zápisu této skutečnosti do obchodního rejstříku, kteroužto povinnost nicméně ve větě druhé § 187 odst. 2 NOZ stanoví likvidátorovi k provedení bez zbytečného odkladu; důvodem je zde jednoznačně právní jistota třetích osob, které s danou společností stále mohou vstupovat do právních vztahů a je tak jistě žádoucí, aby jim bylo známo, že daná společnost prochází likvidací.¹³⁸ Toto je důležité zejména s ohledem na tzv. princip materiální publicity ve smyslu § 8 a násl. VeřRej; neodpovídá-li zápis v obchodním rejstříku skutečnosti, jde toto vždy k tíži zapsané osoby.¹³⁹ Je tedy jak v zájmu třetích osob, tak v zájmu likvidované společnosti, aby zápis v obchodním rejstříku, jakkoliv pouze deklaratorní povahy, reálnému stavu odpovídal, což se ze zákona v souladu s větou třetí § 187 odst. 2 NOZ zajistí připojením dodatku „v likvidaci“ k firmě

¹³⁶ § 187 odst. 2 NOZ

¹³⁷ V souladu s § 129 odst. 2 NOZ však nikoliv u prohlášení společnosti za neplatnou, kdy je den vstupu do likvidace zásadně shodný se dnem nabytí právní moci příslušného rozhodnutí soudu.

¹³⁸ HAVEL, Bohumil, Ivana ŠTENGLOVÁ, Jan DĚDIČ, Miroslav JINDŘICH a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015, s. 222–224.

¹³⁹ *Ibid.*, s. 14–16.

společnosti; společně s tím je nutné zapsat i den vstupu do likvidace a osobní údaje likvidátora v rozsahu § 65 písm. b) VeřRej. Návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku je povinen zajistit statutární orgán pro případ, že likvidátor nebyl povolán.¹⁴⁰

Likvidátorovi, ať již do funkce ustanovenému jakkoliv, vzniká zahájením likvidace rovněž soubor povinností stanovených ÚčZ; ten rovněž stanoví povinnosti likvidované společnosti, a to zejména bezprostředně před zahájením likvidace, kdy jsou ještě v působnosti statutárního orgánu; § 17 odst. 2 ÚčZ stanoví nutnost uzavřít ke dni, jež předchází dni vstupu společnosti do likvidace, účetní knihy, současně je třeba dle § 29 ÚčZ provést periodickou inventarizaci za účelem zjištění skutečného stavu majetku a závazků společnosti a souladu tohoto stavu se stavem zaneseným v účetnictví; na základě takto zjištěných a ověřených skutečností poté společnost sestaví mimořádnou účetní závěrku za účetní období od prvního dne tohoto období do dne předcházejícímu započetí likvidace. Naplňuje-li společnost podmínky stanovené v § 20 ÚčZ, je třeba, aby vypracovanou mimořádnou účetní závěrku ověřil auditor a společnost dle § 21 ÚčZ vyhotovila výroční zprávu. Neprovede-li ovšem uvedený postup sama společnost, opatří náhradním způsobem mimořádnou účetní závěrku likvidátor. Zde se domnívám, že tak z povahy věci musí učinit *ex post* po zahájení likvidace, jelikož dříve k tomu není v souladu s § 193 NOZ nadán působností.

Ke dni vstupu do likvidace je pak nezbytné uzavřené účetní knihy v souladu s § 17 odst. 1 písm. c) ÚčZ opětovně otevřít, čímž je zahájeno nové účetní období. Likvidátor, na kterého přešla působnost statutárního orgánu mimo jiné i ve věcech účetnictví, je na základě podkladů, dostupných mu z účetních knih a mimořádné účetní závěrky, povinen vypracovat bez zbytečného odkladu¹⁴¹ zahajovací rozvahu, jež musí na tyto podklady navazovat, a soupis jmění.¹⁴²

U soupisu jmění se vychází ze skutečností, které jsou likvidátorovi ke dni jeho sestavování známé ať již z předložených účetních podkladů, či jakýmkoli

¹⁴⁰ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 254–255.

¹⁴¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 4. 2014, sp. zn. 7 Cmo 26/2013

¹⁴² § 199 odst. 1 NOZ

jiným zákonným způsobem; rozumí se jím pak konsolidace všech aktiv i pasiv společnosti do jednoho přehledového soupisu.¹⁴³ Tento dokument poté slouží jak likvidátorovi k obeznámení se s finanční a hospodářskou situací ve společnosti, tak i věřitelům za stejným účelem, k náležitému posouzení zejména té skutečnosti, do jaké míry by mohly být uspokojeny jejich pohledávky a zda společnost není v úpadku. Likvidátor je, oproti úhradě nákladů s tím spojených, povinen vydat na žádost soupis jmění každému věřiteli.¹⁴⁴ Z formulace zákona lze vyvodit, že likvidátor je povinen soupis jmění vydat i věřiteli, jehož pohledávka není zanesena v účetnictví společnosti a je tedy likvidátorovi v této fázi likvidačního procesu neznámým. V takovém případě se domnívám, že by likvidátor, ač mu tuto povinnost zákon neukládá, měl v zájmu dodržení standardu péče řádného hospodáře postupovat iniciativně a od věřitele si vyžádat alespoň informace stran výše pohledávky a právního titulu, ze kterého plyne a tuto pohledávku případně zanést do aktualizovaného soupisu jmění.

S věřiteli likvidátorovi neznámými, potažmo i známými, pak souvisí oznamovací povinnost likvidátora stran vstupu společnosti do likvidace. NOZ stanoví, že likvidátor tuto skutečnost oznámí všech jemu známým věřitelům.¹⁴⁵ Tito věřitelé budou zpravidla vyvozeni ze skutečností zanesených v soupisu jmění a zahajovací rozvaze. Oznámení o vstupu společnosti do likvidace má pak z hlediska nároku známých věřitelů konstitutivní povahu, jelikož již tímto oznámením samotným se příslušné pohledávky bez nutnosti aktivity ze strany věřitelů stávají přihlášenými.¹⁴⁶ Formu a obsah oznámení přitom ponechává zákon na uvážení likvidátora; není přitom ani rozhodné, zda se věřitel s oznámením skutečně seznámí, nicméně neoznámení vstupu do likvidace známému věřiteli žádnou formou by ze strany likvidátora představovalo porušení péče řádného hospodáře a ustanovení § 198 odst. 1 NOZ.

Druhý odstavec § 198 NOZ poté likvidátorovi určí další notifikační povinnost, a totiž zveřejnit neadresné oznámení o vstupu společnosti do likvidace,

¹⁴³ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 124–126.

¹⁴⁴ § 199 odst. 2 NOZ

¹⁴⁵ § 198 odst. 1 NOZ

¹⁴⁶ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 267–268.

vyzvat věřitele k přihlášení pohledávek a určit jim k tomu přiměřenou lhůtu; tuto povinnost likvidátor splní ve smyslu § 3018 NOZ zveřejněním oznámení v Obchodním věstníku, a to alespoň dvakrát s minimálním časovým rozestupem 14 dní od jednotlivých oznámení, případně pak, ve smyslu Nařízení, pouze jednou, umožňuje-li takové uveřejnění dálkový přístup ve smyslu VeŘRej, přičemž v obou případech nesmí lhůtu k přihlášení pohledávek určit kratší tři měsíců od druhého (případně i prvního ve smyslu Nařízení) oznámení. Tento postup se dotýká věřitelů, kteří nejsou likvidátorovi známi; takoví věřitelé totiž musí své pohledávky do likvidace ve lhůtě aktivně přihlásit formou jednostranného právního jednání, pro které zákon sice nevymezí formu, nicméně z něho musí vyplývat podstatné náležitosti danou pohledávkou vymezující. Dojde-li u pohledávky neznámého věřitele k marnému uplynutí lhůty určené likvidátorem k přihlašování pohledávek, nedochází tím z hlediska právní teorie k její prekluzi, ani k jejímu promlčení. Uplatní-li totiž neznámý věřitel svou pohledávku i po uplynutí této lhůty, může ji likvidátor na základě svého uvážení částečně i plně uspokojit, jelikož právní důvod k plnění stále trvá.¹⁴⁷ Lhůta přesto není svojí podstatou jen lhůtou pořádkovou; pohledávka věřitele se jejím marným uplynutím stává naturální obligací, jejíž případné uspokojení záleží plně na uvážení likvidátora a nebude možné ji s úspěchem vymáhat soudní cestou.¹⁴⁸ V tomto případě tedy došlo k určitému „promlčení“ *ad hoc* v rámci likvidačního řízení, ačkoli ještě nemuselo u nároku z pohledávky dojít k uplynutí obecné promlčecí lhůty dle § 629 odst. 1 NOZ. Likvidátor ostatně může uspokojit i pohledávku promlčenou ve smyslu § 629 odst. 1, jelikož se opět nejedná o plnění bez právního důvodu; v tomto případě se nicméně domnívám, že by tak činit neměl, jelikož by takovým jednáním došlo k narušení právní jistoty dlužníka a z hlediska logického výkladu by ve světle argumentu *a fortiori* takový postup dle mého názoru neobstál, uvážíme-li, že nárok z promlčené pohledávky nemůže věřiteli přiznat při uplatnění námitky promlčení dlužníkem ani soud, neměl by tak tím více činit ani likvidátor.

Kromě majetkové agendy je nicméně ze strany likvidátora třeba vyřešit i agendu pracovněprávní. Zákon sice explicitně likvidátorovi žádné povinnosti

¹⁴⁷ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 267–268.

¹⁴⁸ *Ibid.*, s. 267–268.

v souvislosti s vypořádáním pracovněprávních záležitostí neukládá, nicméně ve shodě s účelem likvidace a skutečností, že zrušená společnost má apriori svoji činnost směřovat ke svému zániku, je toto jedním z implicitních úkolů likvidátora, nevypořádala-li ovšem společnost tuto agendu ještě před vstupem do likvidace.¹⁴⁹ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce k tomu likvidátorovi v postavení statutárního orgánu propůjčuje oprávnění např. v § 52 písm. a), jakožto výpověď z organizačních důvodů se všemi souvisejícími nároky z toho pro propouštěného zaměstnance plynoucími; rozvázání pracovního poměru dohodou v režimu § 49; či nazná-li, že je v dané situaci vhodné využít institutu hromadného propouštění, může postupovat dle § 62. Vzhledem k sociálnímu aspektu ukončování pracovních poměrů se může likvidátor fakultativně rozhodnout pro spolupráci s jinými orgány, např. Úřadem práce; obligatorně poté musí svou činnost, zejména informační povinnost, koordinovat s orgány státní správy jako jsou místně příslušné finanční úřady a okresní správy sociálního zabezpečení. V tomto kontextu je důležité uvést, že NOZ v § 197 poskytuje zaměstnancům výsadní postavení tím, že likvidátorovi stanoví povinnost uspokojení jejich pohledávek přednostně před pohledávkami věřitelů či jiných subjektů, není-li ovšem společnost v úpadku.

6.2 Vypořádání likvidační podstaty a vyrovnání dluhů věřitelům

Tato fáze likvidačního procesu by se v širším slova smyslu dala označit za meritorní, jelikož právě při ní dochází k naplňování primárního účelu likvidace; zpeněžení likvidační podstaty a vyrovnání dluhů společnosti ze vzešlého výtěžku. Zákon poskytuje při provádění těchto úkonů likvidátorovi poměrně široké pole působnosti ohraničené v zásadě především standardem péče řádného hospodáře, rozšířený pro tento úkon o prostor k uvážení v podobě pravidla podnikatelského úsudku.¹⁵⁰ Mělo by se tedy jednat o zpeněžení majetku v co možná nejvyšší možné výši výnosů, a to současně za co možná

¹⁴⁹ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 170–175.

¹⁵⁰ *Ibid.*, s. 131.

nejhospodárnějších podmínek.¹⁵¹ Odborná literatura uvádí, že likvidátorovi jsou k dosažení uvedeného standardně k dispozici např. tyto možnosti: dražba v režimu § 1771 NOZ, veřejná soutěž v režimu § 1772 a násl. NOZ, přímý prodej a prodej závodu nebo jeho části.¹⁵² Volba formy zpeněžení je zcela na uvážení likvidátora; z hlediska rychlosti a hospodárnosti likvidačního řízení se dozajista jakožto nejvhodnější nabízí prodej celého závodu, ačkoli ostatními formami prodeje lze zpravidla dosáhnout vyšších výnosů z prodeje jednotlivých částí závodu, ovšem za cenu skutečnosti, že některé části závodu mohou být samostatně těžko prodejné a proces zpeněžení likvidační podstaty se může prodloužit.¹⁵³ Stanoví-li si společníci ve společenské smlouvě nebo následnou dohodou způsob podílení se na likvidačním zůstatku jinak než v penězích,¹⁵⁴ pak ani není nezbytně nutné, aby likvidátor zpeněžil veškerý majetek společnosti, nýbrž pouze tu jeho část, jejíž zpeněžení postačí k uspokojení všech dluhů společnosti.

Dále by měl likvidátor využít svého postavení statutárního orgánu a domáhat se v mezích zákona nároků z případných pohledávek likvidované společnosti vůči třetím subjektům. V úvahu v tomto kontextu připadá i využití institutu započtení v režimu § 1982 a násl. NOZ v případech, kdy si likvidovaná společnost a její věřitel vzájemně dluží plnění stejného druhu.

Jakmile je likvidační podstata zcela, či alespoň v dostatečné míře pro účely vyrovnání dluhů společnosti, zpeněžená, přistupuje likvidátor v souladu s účelem likvidace k uspokojování přihlášených, splatných a nesporných, pohledávek. Likvidátor přitom může pohledávky věřitelů uspokojovat i současně se zpeněžováním likvidační podstaty, přičemž by se co do pořadí měl dle ustálené judikatury řídit datem splatnosti, s výjimkou mzdových a dalších nároků zaměstnanců, jež vplynuly ze zaměstnaneckého poměru, které by měly být likvidátorem hrazeny přednostně.¹⁵⁵ ¹⁵⁶ Vybočení z pořadí stanoveného

¹⁵¹ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 133–134.

¹⁵² *Ibid.*, s. 132.

¹⁵³ *Ibid.*, s. 132–133.

¹⁵⁴ § 37 ZOK

¹⁵⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. dubna 2014, sp. zn. 7 Cmo 26/2013

¹⁵⁶ Podrobněji viz kapitolu 6.1 této práce.

judikaturou, jakkoliv není na zákonné úrovni normováno, by pro likvidátora mohlo znamenat současné vybočení ze standardu péče řádného hospodáře, jelikož by takovým postupem mohl bez relevantního právního důvodu zvýhodnit, potažmo znevýhodnit, věřitele společnosti. V případě pohledávek, jež v době likvidace ještě nejsou splatné, by měl likvidátor, v zájmu co nejrychlejšího a nejehospodárnějšího průběhu likvidačního procesu, věřiteli poskytnout dostatečnou jistotu v souladu s § 206 odst. 2 NOZ. Totožná úprava platí pro pohledávky, u nichž společnost, jakožto dlužník, nesouhlasí s jejím právním důvodem či výší (sporné pohledávky). Existence sporných pohledávek a pohledávek před splatností pak likvidátorovi za splnění uvedených podmínek nebrání v započítání vyplácení podílů likvidačního zůstatku společníkům, či jeho použití jiným způsobem, a potažmo dalších úkonech vedoucích k ukončení likvidace;¹⁵⁷ narozdíl od neuspokojených pohledávek v režimu § 198 NOZ, které jsou k nakládání s likvidačním zůstatkem, včetně zálohové formy výplaty podílů, překážkou.¹⁵⁸

V této fázi procesu likvidace se dle názoru autora textu jedná o poslední možný okamžik, kdy lze ještě z vlastního rozhodnutí společnosti své zrušení a s tím i související procesy zvrátit, jelikož ještě nedošlo k naplnění účelu likvidace ve smyslu § 187 odst. 1 NOZ;¹⁵⁹ nedošlo totiž ještě k naložení s čistým majetkovým zůstatkem, jakožto s poslední ze tří formálních i materiálních složek účelu likvidace.

6.3 Naložení s likvidačním zůstatkem

K definitivnímu naplnění účelu likvidace dochází naložením s likvidačním zůstatkem, kterým se rozumí čistý majetkový zůstatek, jež vyplyne z vypořádání likvidační podstaty a vyrovnání dluhů věřitelům.¹⁶⁰ Konkrétní parametry použití likvidačního zůstatku likvidátor navrhne v návrhu na použití likvidačního zůstatku; při jeho vypravování je povinen reflektovat zákonnou úpravu v § 37 a násl. ZOK

¹⁵⁷ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, str. 273–275.

¹⁵⁸ § 206 odst. 1 NOZ

¹⁵⁹ § 170 NOZ

¹⁶⁰ § 187 odst. 1 NOZ

a skutečnost, zda nebyly podíly na likvidačním zůstatku v souladu se zákonem¹⁶¹ ujednány dispozitivně, tedy buď ve společenské smlouvě či dohodou mezi společníky (v takovém případě lze podíl na likvidačním zůstatku vyjádřit i jinak než v penězích).¹⁶² Není-li tomu tak, likvidátor postupuje nejprve tím způsobem, že z likvidačního zůstatku společníkům vyplatí podíl do výše splněné vkladové povinnosti (není-li likvidační zůstatek k tomuto dostatečný, vyplatí se poměrně dle splacených a vnesených vkladů)¹⁶³ a případný zbytek pak rozdělí rovným dílem, respektive u kapitálových společností poměrně dle podílů.¹⁶⁴ K vyplacení likvidačního zůstatku likvidátor přistoupí bezodkladně po schválení návrhu na použití likvidačního zůstatku příslušným orgánem společnosti; neschválí-li jej takový orgán, rozhoduje o použití likvidačního zůstatku na návrh likvidátora či společníka soud.¹⁶⁵ U akciové společnosti se podíl na likvidačním zůstatku dělí mezi akcionáře v režimu § 549 a násl. ZOK.

Zmiňovaný návrh na rozdělení likvidačního zůstatku je součástí konečné zprávy o průběhu likvidace, jejíž minimální obsahové náležitosti, jakožto i samotnou povinnost ji ze strany likvidátora, společně s vlastním podpisem opatřenou účetní závěrkou ke shodnému dni, vypracovat, stanoví § 205 odst. 1 NOZ. Před vypracováním účetní závěrky likvidátor uzavře účetní knihy. Tyto dokumenty pak v souladu s 205 odst. 2 NOZ ve spojení s § 94 ZOK předloží ke schválení orgánu, který jej do funkce povolal a nejvyššímu orgánu společnosti; na tomto místě zákon přiznává u dobrovolné likvidace subsidiárně působnost i orgánu, který jej může z funkce odvolat a orgánu, který jej může kontrolovat a není-li ve společnosti takového orgánu, pak generálně soudu. Jak bylo řečeno v předchozím odstavci, případné neschválení likvidátorova návrhu příslušným orgánem společnosti má za následek pozdržení výplaty podílu na likvidačním zůstatku až do rozhodnutí soudu; výmaz společnosti z obchodního rejstříku je nicméně v zájmu efektivity likvidace i přes neschválení možný.¹⁶⁶ Archivační

¹⁶¹ § 37 odst. 1 NOZ

¹⁶² POKORNÁ, Jarmila, Ivan FUCÍK, Michal JANOVEC, Jitka PEŠIČKOVÁ a Eva TOMÁŠKOVÁ. *Zrušení a zánik obchodní korporace s likvidací*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 251–252.

¹⁶³ § 37 odst. 2 ZOK

¹⁶⁴ § 38 odst. 1 ZOK

¹⁶⁵ § 38 odst. 2 ZOK

¹⁶⁶ § 205 odst. 3 NOZ

povinnost ve vztahu k uvedeným listinám má obecně likvidátor v režimu § 205 odst. 4 NOZ v trvání 10 let od zániku společnosti; rovněž je povinen zajistit jejich zveřejnění ve sbírce listin ve smyslu § 66 písm. c), d).

Zvláštním případem zůstává stav, kdy likvidační podstata není dostatečná ani k úhradě dluhů společnosti (žádný likvidační zůstatek tedy nevznikne). V takovém případě likvidátor, nazná-li, že je společnost v úpadku, má v souladu s § 200 NOZ ve spojení s § 98 InsZ povinnost podat insolvenční návrh; je-li úpadek společnosti následně příslušným soudem osvědčen, vydá dle § 136 InsZ rozhodnutí o úpadku, stanoví způsob jeho řešení a ustanoví insolvenčního správce. Dále pak probíhá insolvenční řízení v režimu InsZ, přičemž likvidátorova funkce trvá, nicméně pouze se zbytkovou působností, která nepřesla na insolvenčního správce.¹⁶⁷ Určitou výjimku tvoří případ likvidace společnosti v režimu § 173 odst. 2 NOZ věty první za středníkem, u které se po skončení insolvenčního řízení objevil nový majetek; ohledně takového majetku likvidátor postupuje v režimu § 201 a násl. NOZ v rámci likvidačního procesu.

6.4 Postup po naložení s likvidačním zůstatkem

Likvidace končí naplněním svého účelu ve smyslu § 207 NOZ. Likvidovaná společnost nicméně zaniká až svým výmazem z obchodního rejstříku, k čemuž je likvidátor povinen podat rejstříkovému soudu písemný návrh nejpozději do 30 dnů. Tímto soudem je krajský soud, u něhož je společnost zapsána.¹⁶⁸ Ten v souladu s § 65 písm. k), l) VeřRej do obchodního rejstříku запиše rovněž právní důvod výmazu a skutečnost, že likvidace byla ukončena. Výmaz z obchodního rejstříku je konstitutivní a obchodní společnost jeho provedením zaniká se všemi právními důsledky z toho plynoucími.

Existují nicméně okolnosti, které zákon považuje za hodné obnovení likvidace, případně i celé společnosti. Jedná se o zjištění dosud neznámého majetku společnosti a pro další postup rozhodující je pak skutečnost, zda již došlo

¹⁶⁷ PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 270–271.

¹⁶⁸ § 3 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 86 odst. 1 ZŘS

k výmazu společnosti z obchodního rejstříku; dojde-li ke zjištění takové skutečnosti ještě před výmazem, likvidace pokračuje a tento majetek se v jejím režimu řádně vypořádá,¹⁶⁹ dojde-li ke zjištění neznámého majetku, či osvědčení jiného, právní ochrany hodného, zájmu, až po výmazu, soud na návrh rozhodnutí o výmazu společnosti zruší a rozhodne o její likvidaci, včetně jmenování likvidátora. K podání návrhu je aktivně legitimován každý, kdo osvědčí právní zájem. NOZ pro tento případ stanoví právní fikci určující, že na zánik společnosti se hledí jako by se nikdy nestal.¹⁷⁰ Rejstříkový soud v návaznosti na nabytí právní moci příslušného rozhodnutí zapíše *ex officio* do obchodního rejstříku údaje týkající se obnovení společnosti, likvidace a likvidátora. Určitým procesním paradoxem zůstává, že účastníkem soudního řízení je zde obchodní společnost, jež prošla výmazem; postrádá tedy v době konání soudního řízení právní subjektivitu. Konstantní judikatura Nejvyššího soudu dovozuje, že za společnost má v tomto případě jednat statutární či jiný orgán, jenž měl k tomu působnost ke dni výmazu.¹⁷¹ V případě mimosoudního obnovení likvidace dle § 208 NOZ v likvidaci pokračuje dosavadní likvidátor, ačkoli jeho funkce již mohla v mezidobí mezi skončením likvidace a výmazem z obchodního rejstříku skončit; NOZ nicméně pro tento případ explicitně stanoví, že z důvodu zjištěná dosud neznámého majetku společnosti likvidace neskončí. U obnovení společnosti dle § 209 NOZ soud likvidátora jmenuje a je na jeho uvážení, zda do funkce ustanoví osobu, která likvidaci prováděla v předešlém případě, nebo osobu jinou. Domnívám se nicméně, že nebrání-li tomu okolnosti, měl by soud jmenovat likvidátorem totožnou osobu; prvním důvodem se uvedená právní fikce ve smyslu § 209 odst. 1 věty třetí, druhým důvodem je hospodárnost a efektivita procesu likvidace, jelikož předešlý likvidátor je již obeznámen s poměry v obživnuté společnosti. S obnovením společnosti se pak ze zákona obnovují i neuspokojené pohledávky jejích věřitelů.¹⁷² Určitým korektivem celého institutu obnovení společnosti je skutečnost, že nově zjištěný majetek ve vlastnictví společnosti by

¹⁶⁹ § 208 NOZ

¹⁷⁰ § 209 odst. 1 NOZ; srov. rovněž Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1067/2015.

¹⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 29 Odo 1154/2003; Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1303/2009

¹⁷² § 209 odst. 2 NOZ

měl být odpovídající hodnoty, převyšující přinejmenším náklady na obnovení společnosti a její likvidace.¹⁷³

¹⁷³ JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022, s. 210.

7 Závěr

V souladu s cíli, strukturou a metodami, jež byly vytyčeny v úvodu této bakalářské práce, byla čtenáři v první části práce zejména deskriptivně-analytickou formou předložena kompaktní teoretická průprava stran institutu likvidace; pojednáno tak bylo v příslušných pozitivněprávních i materiálních souvislostech zejména o pozitivním vlivu rakouského práva na vývoj českého soukromoprávního prostředí, jakožto i o vlivu negativním, jež především z pohledu právní kontinuity mělo na tuzemskou soukromoprávní kulturu právo socialistické. Řečené platí i pro institut likvidace, který byl v té které formě kodifikovanou součástí všech propíraných právních řádů s výjimkou právě a jen právního řádu socialistického. Srovnání pozitivního práva současně platného a účinného s již historickým¹⁷⁴ se pak prolíná touto prací i v dalších kapitolách, kde jsou v tomto smyslu vymezeny klíčové součásti procesu likvidace, a to jak z hlediska jeho samotné teorie i praxe v širším kontextu celého zanikání obchodní společnosti, tak zmiňované komparace a hodnocení zdařilosti a efektivity právních úprav stran tohoto institutu.

Na základě výše uvedeného si dovoluji tvrdit, že současná právní úprava likvidace obchodní společnosti se jeví jako zdařilá; *de lege lata* nachází při své likvidaci obchodní společnost, jakožto pouhá konkrétní podmnožina všech typů právnických osob, jak silnou subsidiární oporu v široce generalizované obecné části NOZ, tak i, vzhledem ke svým specifickým potřebám, vyplývajícím z podstaty konkrétní právní formy, obdobně zdařilou speciální úpravu v ZOK. Zmiňované právní předpisy se tak z hlediska hierarchických kritérií dle mého názoru ve většině případů vhodně doplňují nejen vzájemně, ale i s dalšími souvisejícími předpisy.¹⁷⁵

Kladně v tomto smyslu hodnotím především značně dispozitivní posun legislativy ve vztahu k osobě likvidátora; NOZ oproti ZOK jednak rozšíří subjekty způsobilé k výkonu funkce na všechny osoby ve smyslu § 18 NOZ, jež mohou být členem statutárního, potažmo voleného, orgánu dle § 46 ZOK, dále, pro případy

¹⁷⁴ Za pomyslný zlomový bod, dělicí současné a historické právo, je pro účely této práce považována zejména rekodifikace soukromého práva.

¹⁷⁵ Srov. např. InsZ, VeřRej.

nezvolení likvidátora jakožto nesplnění povinnosti příslušného orgánu dle § 189 odst. 1 NOZ, stanoví jeho působnost dočasně statutárnímu orgánu, čímž naplňuje princip subsidiarity a přidává další pomyslný stupeň autonomní samosprávy společnosti ještě před zásahem orgánu veřejné moci jakožto prostředkem *ultima ratio*. Při výkonu své funkce má potom likvidátor poměrně širokou paletu možností k naplňování účelu likvidace, omezenou apriori zejména standardem péče řádného hospodáře. Byl-li pak do funkce povolán bez ingerence soudu, jeho odměňování je v souladu s principem autonomie vůle zcela v dispozici obou zúčastněných stran.

Problematickým se naopak v některých aspektech jeví institut obnovení společnosti dle § 209 NOZ, konkrétně pak otázka jmenování likvidátora pro tyto případy. Ustálená judikatura¹⁷⁶ stanoví, že účastníkem řízení o zrušení zápisu o výmazu obchodní společnosti z obchodního rejstříku a o jejím vstupu do likvidace a jmenování likvidátora je zaniklá obchodní společnost bez právní subjektivity; ergo za ni v řízení jednájí osoby, jež k tomu byly způsobilé ke dni výmazu. Takovou osobou může být z formálního hlediska i původní likvidátor (případně i právě jen on), jelikož byl ke dni výmazu veden v obchodním rejstříku, z materiálního hlediska ovšem ke dni výmazu společnosti likvidátor již osobou oprávněnou za společnost jednat není, jelikož likvidace již naplnila svůj účel a tím zanikla i likvidátorova funkce.¹⁷⁷ V tomto autor textu spatřuje určitou disonanci mezi hmotným a procesním právem, jelikož v praxi, není-li u dané společnosti jiných oprávněných osob, může dojít k situaci, kdy soud v souladu s § 209 odst. 1 NOZ jmenuje likvidátorem osobu odlišnou osobě likvidátora původního, nicméně z hlediska procesního se tím současně dopustí zásadního pochybení, jelikož přitom nejedná s osobou oprávněnou a tudíž ani se samotným účastníkem řízení. *De lege ferenda* pro tyto případy navrhuji na zákonné úrovni upravit povinnost soudu jmenovat při obnovení společnosti likvidátorem, nebrání-li tomu objektivní či subjektivní právní skutečnosti, likvidátora původního.

Nastavení hranice mezi soukromoprávní autonomií a veřejnoprávními zásahy u institutu likvidace hodnotí autor této práce jakožto zdařilé. Orgánům

¹⁷⁶ Viz kapitola 6.3 této práce.

¹⁷⁷ Viz kapitola 4.4 této práce.

likvidované společnosti, likvidátorovi a dalším zúčastněným subjektům je v samotném procesu likvidace i před ním, především možností dispozice se zakladatelským právním jednáním, ponechána určitá míra autonomie; ta nicméně v zájmu ochrany oprávněných zájmů zejména věřitelů a společníků musí mít své hranice, jejichž dodržování zajišťuje jak kogentní povaha značné části právní úpravy likvidace, tak, je-li to nezbytné, autoritativně orgány veřejné moci.

8 Seznam použitých zdrojů

8.1 Monografie

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. *Právo obchodních korporací*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.

HAVEL, Bohumil a Kateřina SMOLÍKOVÁ. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-923-9.

HAVEL, Bohumil, Ivana ŠTENGLOVÁ, Jan DĚDIČ, Miroslav JINDŘICH a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob. Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-285-4.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

JOSKOVÁ, Lucie, Markéta PRAVDOVÁ a Lenka ZACHARDOVÁ. *Likvidace obchodních společností*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-858-0.

ONDŘEJ, Jan a kol. *Ukončení podnikání*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-565-9.

PETROV, Jan, Michal VÝTISK, Vladimír BERAN a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-747-7.

POKORNÁ, Jarmila, Ivan FUČÍK, Michal JANOVEC, Jitka PEŠIČKOVÁ a Eva TOMÁŠKOVÁ. *Zrušení a zánik obchodní korporace s likvidací*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-815-7.

POKORNÁ, Jarmila, Jan LASÁK a Josef KOTÁSEK. *Obchodní společnosti a družstva*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-867-2.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, Bohumil HAVEL, Filip CILEČEK, Petr KUHN a Petr ŠUK. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6.

8.2 Odborné články

LUKÁŠ, Martin a David HLAVÁČEK. Zvrácení likvidace nařízené soudem mimo režim opravných prostředků. *Bulletin advokacie*, 2020, č. 12, s. 47–50.

STEHLÍK, Ondřej. Neplatnost společnosti s ručením omezeným po rekodifikaci. *Právní rozhledy*, 2014, č. 18, s. 624–628.

8.3 Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého

Zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný obchodní zákoník

Císařský patent č. 946/1811 ř. z, všeobecný zákoník občanský

Nařízení vlády č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěřenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích, ve znění pozdějších předpisů

8.4 Soudní rozhodnutí

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1303/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2023, sp. zn. 27 ICdo 65/2023

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 29 Odo 1154/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4193/2009

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 419/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3483/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1067/2015

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 27 Cdo 1135/2017

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3483/2017

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 2005, sp. zn. 7 Cmo 82/2004

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 6. 2013, sp. zn. 7 Cmo 206/2012

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 4. 2014, sp. zn. 7 Cmo 26/2013

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 1. 2015, sp. zn. 7 Cmo 329/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 8. 2015, sp. zn. 7 Cmo 615/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 2. 2017, sp. zn. 7 Cmo 523/2016

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2017, sp. zn. 7 Cmo 74/2016

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 4. 2017, sp. zn. 7 Cmo 425/2015

8.5 Elektronické zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online] [cit. 17. 8. 2024]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>